

EVANGÉLIKUS Élet

BONYHÁD

**Útravalók
iskolakezdéshez**

**Több keresztény
vitára van szüksége
a társadalomnak!**

**Idő, tér és szépség
szentsége**

*Garancia
és értékrend*

Segítőkészség,
elkötelezettség,
fenntarthatóság
– az evangélikus
Arndt család
táskaboltjában

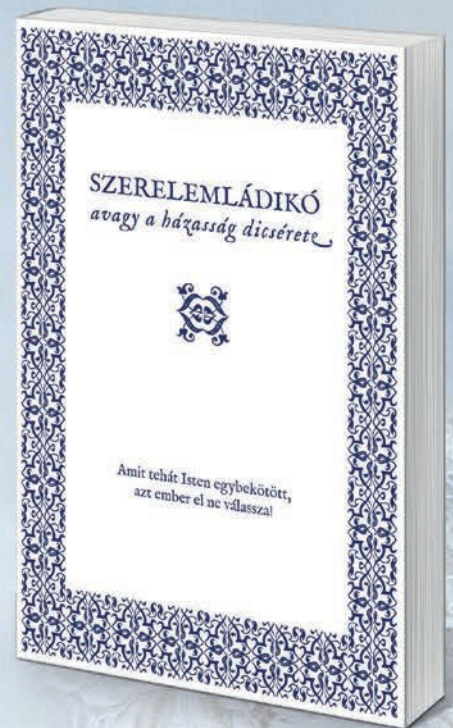

Nászajándék-akció

A
SZERELEMLÁDIKÓ,
avagy a házasság dicsérete

című kötet

20% kedvezménnyel kapható
könyvesboltunkban és
webáruházunkban
augusztus 31-ig.

www.lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

ÚJ KEZDETEK

Nyárbúcsúztató lapszámunkat tartja kezében a kedves olvasó, amelyben egyebek mellett visszatekintést közlünk néhány gyülekezeti táborról, de ki is tekintünk az ország egyik legkedveltebb fesztiválján való evangélikus jelenlétre. Aki még nem járt a Művészetek Völgyében, azon belül is a Tarisznya evangélikus udvarban, reméljük, hogy beszámolóink elolvasása után kedvet kap odalátogatni, és jövő nyárra betervezi ezt a programot is.

Küldetés rovatunkban B. Pintér Márta felhívja a figyelmet arra, hogy bár a járvány miatti lezárások után idén nyáron „mégiscsak adódott mód arra, hogy közösségi életet éljünk, testileg-lelkileg feltöltődjünk”, ne feledkezzünk meg arról, hogy az új tanévhez közeledve és a tanév alatt is óvjuk, őrizzük a nyári hittantáborok emlékeit, a hit elvetett „magjait” a ránk bízott gyermekekben.

Augusztus vége sokaknál már az iskolakezdésről is szól, ezért ösztönzésül készültünk némi lelki útravalóval a diákok számára. Bár vékony szállal, de kapcsolódik a tanévkezdéshez a címlapunkon szereplő evangélikus Arndt családdal készült riportunk (két táskaboltjukban többek között iskolatáskákat is árulnak). Velük beszélgettünk fenntarthatóságról, etikus üzletvitelről, evangélikus közösséghez való kötődésről.

„Ma Magyarországon gyakorlatilag nincsen vitakultúra. Sárdobálás, mocskolódás és identitásharc van, de vita? A kulturált vitának ugyanis az az előfeltétele, hogy vitapartnernek tekintem a másikat, nem pedig ellenségnek. Megtiszteltem azzal, hogy ő is gondolkodó lény, akinek véleménye, álláspontja van.” Ezt már Kovács Viktor ajkai lelkész írja, aki a Hodász András katolikus pap és Perintfalvi Rita katolikus teológus között nemrégiben zajlott vita kapcsán írt elgondolkodtató cikket a mai magyar vitakultúráról, a keresztény viták fontosságáról.

■ KÉZDI BEÁTA

Örökös garancia

Újbudán, az evangélikus Arndt család táskaboltjában jártunk. Milyen lelkület mozgatja a harmincegy éve működő családi vállalkozás tulajdonosait? Mi az Arndt-garancia? Mi az elégedett vevő ismérve? Mindezekről és sok egyébéről kérdeztük riportunkban Arndt Ernő családfőt és egyik lányát, Bernadettet.

23. oldal

Fókuszban a gyülekezet

Népszerű teológia rovatunkban ez alkalommal a gyülekezeti életet érintő néhány kérdést járunk körül. Szó esik közösségfejlesztésről, hitmegélésről is. Bízunk benne: olvasóink motivációt éreznek majd arra, hogy a felvetett kérdésekre a gyakorlati válaszokat a saját közösségeikben keressék.

26. oldal

Egy elfelejtett rézmetsző

Két évszázadnál is régebben élt a messze földön ismert rézmetszőművész, aki így jegyezte az alkotásait: „metszette Czetter Sámuel orosházi fi”. Hogy ki lehetett ő, aki magát orosházinak vallotta, arról képet kaphatunk Koszorús Oszkárnak a korábban ismeretlen levéltári adatokat is felhasználó írásából.

29. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Pelikán András	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Balog Eszter	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Homoki Pál esperes írása	14
Az igehirdető műhelyében • Karl Jánosné Csepregi Erzsébet lelkész	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Forrás • Útravalók iskolakezdéshez	18
Riport • Lelki töltekezést is kínált a Tarisznya	19
Küldetés • Segítsünk őrizni a kincset • B. Pintér Márta írása	22
Riport • Örökös garancia – Az evangélikus Arndt család táskaboltjában jártunk	23
Népszerű teológia • Fókuszban a gyülekezet	26
Jegyzet • Klaus-Rüdiger Mai könyveiről • Pröhle Gergely írása	28
Thesaurus • Egy elfelejtett rézmetsző – Czetter Sámuel, az „orosházi fi”	29
Kötőszó-szemle • Több keresztény vitát a társadalomnak!	32
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	34
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Dr. Magyarokuti Gyuláné Tóth Katalin	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Buday Zsolt	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Pámer Andrásné Braun Katalin nyugdíjas – Nagydorog. Kilencvenkét éves elmúltam, de még mindig magam gondozom a kertemet. Szeretem az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, így az istenhit meghatározza az életemet. Amíg egészségem megengedte, addig minden vasárnap a templomban voltam. Ma már idehaza hallgatom az istentiszteleteket. Györkönyi származású vagyok. Az ottani nagy templomunk mindig tele volt, az egész település istentiszteletre járt. Sváb származásom miatt a kitelepítéskor, 1947-ben nekem is el kellett hagynom szülőfalumat. Először Lajoskomáromba költöztünk. Ott is sok evangélikus élt. Férjemmel ott házasodtunk meg. 1982-ben, már özvegyként költöztem Nagydorogra.

Az imádság minden napomnak a része. Magyarul és németül is elmondom a *Mi-atyánkot*, a családomért, de mindenki másért is imádkozom. „Mint a szép hűvös patakra / A szarvas kívánczik...” énekünket gyakran szoktam napközben is, de ha felébredek, akkor éjjel is két nyelven énekelni. A Biblia könyveit is olvasom, az *Evangelikus Élet* újságot többször is áttanulmányozom. Lefekvés után éneklek és imádkozok, és magyar irodalmunk kiváló költeményeit is szeretem elmondani. Ady Endre, József Attila, Katona József, Illyés Gyula és Juhász Gyula verseiből máig többet kívülről szavalok.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Meggyilkoltak egy francia papot

Franciaország nyugati részén, Vendée megyében augusztus 9-én megöltek egy katolikus papot. A meggyilkolt Olivier Maire atya holttestére Saint-Laurent-sur-Sèvre-ben bukkantak rá egy missziósházban. A hatvanéves atya hónapok óta szálást adott a gyilkosának.

A bűncselekmény elkövetésének gyanújával letartóztatták Emmanuel Abayisenga negyvenéves ruandai bevándorlót, aki igazságügyi megfigyelés

alatt áll a nantes-i katedrális tavaly júliusi felgyújtásának gyanúja miatt. A tűzben értékes freskók semmisültek meg, és tönkrement a gótikus templom híres orgonája is, amely még a francia forradalmat és a második világháborút is túlélte.

A francia bevándorlási hivatal 2019-ben kiutasította a férfit, de ő az országban maradt, tárgyalásra várva.

MTI

ORATIO OECUMENICA

Világ Gyógyítója, megtartó Istenünk!
A benned való reménység arra ösztökél minket, hogy őszinte szívvel vigyük eléd kéréseinket.

Könyörgünk hozzád egész világonkért, annak rendjéért, teremtettséged nagy csodájáért. Kérünk, segíts abban, hogy legjobb tudásunk szerint őrizzük azt, amit tőled kaptunk, és a Föld még hosszú időn át lakható maradjon. Utódaink is láthassák mindazt, amit mi magunk is örökölni kaptunk őseinktől a te kegyelmedből.

Jóakaratedban bízva könyörgünk hozzád az életünket helyes vágányra állítani képes kegyelmedért. Fájdalmas szívvel tesszük le eléd bűneinket, hibáinkat, szeretetlenségünket, és tőled várjuk a gyógyulást. Add, hogy elmúljon szívünk keménysége, és erőt tudjunk venni a minket legyőzni akaró gonoszon. Egyedüli reménységünk a te szereteted és kegyelmed, amely képes megmenteni minket bűneink következményeitől.

Könyörgünk a mindennapokért: a megélhetésért, a mindennapi kenyérért, a tiszta vízért, a tiszta élelemért, jó egészségért, szerető szóért és a szeretet cselekedeteiért. Add, Urunk, hogy ne csak elvárjuk mindezeket, hanem tenni is tudjunk értük, és mi magunk is jó példával járjunk elől a szeretetszolgálat munkálásában.

Könyörgünk a betegségekkel küzdőkért, a szenvedőkért, a megfáradtakért, az életminőségükben korlátozottakért. Adj nekik gyógyulást, vigasztalást, mutass kiutat a reménytelenségben. Légy a haldoklók támasza, állj a gyászolók mellé, akik szeretteiket veszítették el, ezért a lelkük vigasztalásra szorul.

Könyörgünk hazánkért, nemzetünkért, településünkért, az egész teremtettségért. Adj békességet a népek között, és adj számukra gyógyulásra és együttműködésre kész szívet.

A te szent Fiaért, a mi Urunk Jézus Krisztusért kérünk, hallgass meg minket. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 12. VASÁRNAP – MK 10,17-27

Új alapok

Egy gazdag ifjú nem sokszor kételkedik saját magában, megszokja, hogy általában igazat adnak neki. A vagyon ugyanis olyan hatalom, amely képessé teszi az embert arra, hogy elhiggye a maga igazságát.

Az evangéliumi történet gazdag ifjúja mindemellett jólelkű is. Jézus elé leborulva tanácsot kér, és első szavaiból úgy tűnik, kész arra, hogy hibáiból tanuljon, és változtasson életén. Érti ugyanis, hogy bár eddig is minden tőle telhetőt, általa tudott feladatot megtett, valami mégis hiányzik életének teljességéhez. Az első pillanatban feltűnő magabiztossága pár mondaton belül törékennyé válik, Jézus pedig szelíden, de határozottan bánik vele.

Megkedvelte őt. Nem hiszem, hogy vagyonaért irigyelhetnénk ezt az ifjút. Abban viszont jó lenne hozzá hasonlítani, hogy Jézus szavaitól elsősorban nem a maga igazának megerősítését várja: kérdésével őszintén megnyitja annak a lehetőségét, hogy az általa gyakorolt életet Isten igaz akaratával folytassa. Jézus pedig e nyitottságot, elszántságot látva megkedveli őt, és kimondja az ifjú kérdésére adható valódi mély választ is. És bár a válasz után az ifjú arca elkomorodik, ő pedig szomorúan távozik, biztos vagyok benne, hogy élete nem oda tér vissza, mint ahonnan indult.

Izgalmas játék elképzelni az evangéliumi történetek lejegyzésre már nem került folytatását. Hogy mi történt a várostól távol jóllakott ötezer emberrel, vagy mi lett a sorsa a vágyott találkozás utáni fogadalmát követően Zákheusnak – a fantáziánkra van bízva. Ugyanakkor jó újra és újra emlékeztetünk magunkat arra, hogy e bibliai szereplők hozzánk nagyon hasonlatosak, így reakcióik is a mi tipikus emberi reakcióinkhoz hasonlóak lehetnek. Zákheus alighanem egész életében hordozta a Jézussal való találkozás emlékét, és igyekezett megmaradni a neki kínált új úton. Az ötezer ember egyike-másika is ott lehetett a Jeruzsálemben megalakuló első gyülekezet tagjai között.

Újratervezés. Jézus szavai összetörik a gazdag ifjú reményét. Abban hitt, hogy majdnem jó minden úgy, ahogy ő csinálja, csak még egy kicsit kell rajta igazítani. Azzal szembesült, hogy alapjaiban rossz az egész élete, így az a nagy erőfeszítés, amely a törvény szigorú megtartásával egész életében az üdvösség ígérte adta számára, hiábavalóvá lett. De nemcsak ő lett szomorúvá, a tanítványok is megdöbbennek Jézus szavain, hiszen az újratervezés szükségessége mindannyiukat érinti. Kit a vagyonra épített biztonság kapcsán, kit az emberi kapcsolataiban való jártasságá-

”

nak magabiztossága kapcsán, kit addigi vallási életének megszokott, begyakorolt formái kapcsán.

És ha mi nem döbbenünk meg Jézus ezen szavait olvasva, akkor nem is éljük át az üzenet komolyságát és megkerülhetetlenségét. Mert a mi életünknek is alapjaiban kell változnia, ha valóban az örök életet szeretnénk elnyerni. Nem apró kiigazításokra, javításokra van szükségünk, hanem a megszokott biztonságunk feladására.

ANDREI MIRONOV: KRISZTUS ÉS A GAZDAG IFJÚ (2010)

Istennek lehetséges. Egészen lehetetlen küldetésnek tűnik mindez, ameddig nem számolunk azzal, hogy nem nekünk kell a munka javát elvégezni. Az új életünk alapjai már készen állnak, Istennel való kapcsolatunk új alapjait Krisztus kereszthalála és feltámadása adja. Ha már nem emberi, földi logikánk hamis biztonságérzetére építjük életünket, akkor az üdvösség elérhető valósággá válik számunkra is.

Ehhez az kell, hogy a Jézussal való találkozásunk az ötezer emberhez, Zákueushoz vagy éppen a gazdag ifjúhoz hasonlóan kitorolhatóan nyomot hagyjon bennünk, és pillanatnyi veszteségeink szomorúságát az örök élet teljességének örömeivel tudjuk felváltani. Ilyen nagy változtatást végbeinni az embereknek lehetetlen, de Istennek nem, mert Istennek minden lehetséges.

■ PELIKÁN ANDRÁS

Imádkozunk! *Urunk, Istenünk! Hívj magadhoz, taníts minket! Formáld át gondolatainkat, hogy ne magunkban bízva, hanem a te akaratodra építve éljük életünket. Ne engedd, hogy gyengeségünk elszorítsa minket, hanem a te erőd vezesse életünket az örök élet felé. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 22.) *A mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal. Ezt azért írjuk meg nektek, hogy örömünk teljes legyen.* 1Jn 1,3-4 (3Móz 26,12; Mk 7,31-37; ApCsel 9,1-20; Zsolt 104) Teljes öröm. Van-e ilyen manapság? Pár napja beszaladt valaki hozzám: „Eszter, nyisd ki, kérlek, a templomot, imádkozni szeretnék!” A zaklatott hölgy elmondta, hogy az autója, hosszú út után hazatérve, pont a háza előtt mondta fel a szolgálatot: tengelytörés. „Köszönöm, Istenem! Köszönöm, hogy megőriztél, hogy életben maradtam!” – sutogta csendesen, könnyek között. Megrendült, de teljes öröm volt ez. Találkozás a megtartó Úrral. Olykor eljön az idő arra, hogy megértsük, mennyire hordozva vagyunk.

Hétfő (augusztus 23.) *Mivel ő, a Szent hívott el titeket, ti is szentek legyetek egész magatartásotokban.* 1Pt 1,15 (3Móz 22,32; Mt 9,27-34; 2Kir 24,1-20) Idős bácsit látogattam ma, életének utolsó idejét egy befüggönyözött szobában tölti. Feleségével az ostyát sok kis apró darabkára törtük, majd kanálba téve, bort öntve rá előkészítettük. „Talán így le tudja nyelni...” – szolt a gondoskodó, elcsukló hang. Amikor odaértem a szertartásban, hogy odanyújtom az ostyát, felesége megragadta az előkészített kanalat, és maga mondta szeretett férjének: „Ez Jézus teste és vére, tudod, úrvacsora...” A bácsi nagyot nyelt. A felesége ezután megitta. Aztán csak simogatta, simogatta a megfáradt, idős férfiarcot. Egyszer csak az asszony rám nézett, és megkönnyebbülten, mosolyogva így szolt: „Hát sikerült!” Amikor már mindent elpakoltunk, a fekvő bácsi kinyújtotta a jobb kezét, fel a levegőbe. Felesége hozzáhajolt. Megölelték egymást. Igaz szeretetet éreztem abban a szobában.

Kedd (augusztus 24.) *Hatalma az örök hatalom, amely nem múlik el, és királyi uralma nem semmisül meg.* Dán 7,14b (Kol 1,13; Mk 3,1-10[11-12]; 2Kir 25,1-21) Egy történet szerint egy gazdag királynak volt egy csodaszép aranygyűrűje. Egy napon azt kérte a szolgáitól, hogy véssek bele azt az egyetlen szót, amely a legigazabb a világon, amely a leginkább segít neki királynak lenni. A gyűrűt elvitték, majd pár hét múlva visszahozták. A király kíváncsian bontotta ki a dobozból. Jól a szeme elé emelte, fel a magasba, majd hangosan felolvasta ezt a gyűrűbe véssett szót: „Elmúlik.” Istenünk hatalma örök, tévedhetetlen hatalom. Jó nekünk hozzá tartozni. Jó a tévedhetetlen, örök hatalom szolgálójának lenni.

Szerda (augusztus 25.) *Mert ahogyan az asszony is férfiből van, úgy a férfi is az asszony által van, mindez pedig Istentől van.* 1Kor 11,11-12 (1Móz 1,27; ApCsel 9,31-35; 2Kir 25,22-30)

Egy menyasszony mesélte a minap: „A vőlegényem kirándulást szervezett az Alpokba, a hegyek közé. Már alig bírtam menni, amikor egy függőhídhöz értünk. Letérdeltünk a híd közepén, hatalmas élmény volt! Tovább azonban már nem bírtam térdelni, felálltam. Akkor fordult felém a vőlegényem, és ott, a híd közepén megkérte a kezem: elővette a gyűrűt, ott fenn, a magasban! Felejthetetlen emlékem!” Isten jó rendje a házasság, amely az adok-kapok rendszerére épül, annak a szeretetnek az alapján, amelyet mi már előzőleg kaptunk Istentől. Merítsünk belőle, hogy adni tudjunk!

Csütörtök (augusztus 26.) *Isten tulajdonba vett népe [vagyatok], hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket...* 1Pt 2,9 (Zsolt 28,9; Jak 5,13-16; Ezsd 1,1-11) Egy asszony ikrekkel lett várandós. Nagy örömmel újságolta el a családnak az örömét. Sajnos az egyik babájának viszonylag hamar elment a szívhangja. Sosem láthatta őt, mégsem felejtí el soha. Lelki fájdalma úgy csökkent a szülés utáni hónapokban, hogy egy másik házaspár örökbe fogadott kisbabájának adta a fölöslegesen sok tejt. Végül is két gyermeket táplált így. A sötétségből mindig van út a világosság felé. Isten képes az életünkben a veszteséget áldássá formálni. Főleg, ha kérjük, és ha hagyjuk is.

Péntek (augusztus 27.) *A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre...* 2Tim 3,16 (Zsolt 19,8b; Mt 12,15-21; Ezsd 3,1-13) Egyszer egy koldus meghalt. Senkije sem volt. Ekkor jött a nagy kérdés a város lakóitól: „Hová temessük?” Mivel pénz nem volt, arra a helyre temették, ahol egész életében koldult. Amikor már jól leástak, megakadt az ásó valamiben: egy láda volt, tele régi aranykincsekkel. „Ó, ha tudta volna, min ült egész életében! Más élete lett volna szerencsétlennek!” – mondták a városiak. Gyakran mi is így ülünk a Bibliánkon. Pedig mekkora kincs!

Szombat (augusztus 28.) *Egy szívet adok majd nektek, és új lelket adok beléjük...* Ez 11,19 (ApCsel 2,39; És 57,15-19; Ezsd 4,1-24) Amikor egy tábor végén összeáll minden, senki sem akar hazamenni. Ebben a ragaszkodásban ott van Isten Lelke. Amikor véget ér a nyár, a vakáció, tele vagyunk ilyen élményekkel. Ez a hétvége a nyári szünet lezárásáé. Adjunk hálát minden szép és jó nyári élményért, táborokért, az ígéért és a közösségért! Isten megújító, bátorító, erősítő Lelke vezessen bennünket ebben az új tanévben is!

■ BALOG ESZTER

FOTÓ: ADÁM ESZTER

Felebaráti szeretet és rend Szombathelyen

Együttműködik a város és egyházunk a gondozásra szorulóknak ellátásában

A megyei jogú város önkormányzatának augusztus 2-ai rendkívüli közgyűlésén a képviselők két tartózkodás mellett megszavazták az önkormányzat és a Magyarországi Evangélikus Egyház közötti együttműködési megállapodásról szóló előterjesztést. A közgyűlésen jelen volt Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője, dr. Nemény András, Szombathely polgármestere, valamint Szabó Miklós, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ intézményvezetője.

Szombathely a jogszabályi kötelezettségeinek eleget téve időskorúak gondozóházát, valamint hajléktalanotthont működtet. A szolgáltatások mindkét helyszínének elavult az infrastruktúrája, amelyet a város – az adottságokhoz mérten – igyekezett folyamatosan javítani. A gondozóháznak határozott idejű működési engedélye van, ennek lejártá után nem működhetne tovább átmeneti ellátást nyújtó intézményként. A város partnert keresett a probléma hosszú távú megoldására, ezért felkérte a Magyarországi Evangélikus Egyházat az említett szolgáltatások ellátására.

A megállapodás értelmében egyházunk vállalja, hogy huszonnégy új, örökös hajléktalanotthoni és húsz új, örökös idősotthoni férőhelyet létesít és biztosít az önkormányzat számára a Szombathelyi

Evangelikus Diakóniai Központban. A gondozóház fogyatékkal élő lakói két újonnan létesített épületszárnyban kapnak majd helyet a Középhegyi úton, az intézmény székhelyén, a Johanneumban. Az idős, gondozásra szoruló hajléktalanokat a fogyatékkal élők egyik korábbi épületszárnyában, annak átalakítását követően helyezik el. Az időseknek pedig a fogyatékos személyeket korábban ellátó másik épületrész ad majd otthont.

A szükséges átalakításhoz forrást is nyújt az önkormányzat: a Falco szombathelyi forgácslapgyártó cég nettó hét-százötvenmillió forintért megvásárolja a Kolozsvár utcai egykori sporttelepet és hajléktalanotthont, az önkormányzat pedig ebből az összegből különít el ötszázötvenmillió forintot az átalakítás költségeinek fedezésére.

A környéken élők a gyűlést megelőzően aggodalmukat fejezték ki a körzet képviselőjének azzal kapcsolatban, hogy a Kolozsvár utcai idősek, korábban hajléktalanok a diakóniai központban kapnak helyet. A közgyűlésen többen többször is hangsúlyozták, hogy nem a Zanati úti hajléktalanszálló költözik, hanem a fedél nélküli, gondozásra szoruló ellátottak. Pröhle Gergely országos felügyelő a felszólalásában úgy fogalmazott: személyes felelősséget vállal azért, hogy a Középhegyi úton kéz a kézben jár majd a felebaráti szeretet és a rend. Az épületben ugyanaz a tevékenység folyik majd, mint eddig, nincs mitől tartaniuk a környéken lakóknak. Dr. Nemény András polgármester hangsúlyozta: reméli, hogy a diakóniai intézmény él a lehetőséggel, továbbá elmondta, hogy az evangélikus egyháznak köszönhetően sokkal jobb körülmények közé kerülnek az idősek.

A szerződést a rendkívüli közgyűlés után, ünnepélyes keretek között írta alá Pröhle Gergely, dr. Nemény András és Szabó Miklós.

Az evangélikusok az együttműködési megállapodásról szóló előterjesztés aláírásán kívül a rendkívüli közgyűlés más napirendi pontjában is érintettek voltak. További tíz évre meghosszabbították a Reményik Sándor Evangélikus Általános és Alapfokú Művészeti Iskola által a Szent László király u. 6/A szám alatt bérelt ingatlan bérleti szerződését. Az ingatlan a város tulajdonában van, értékesítésére pályázatot írtak ki, amelyen az iskola is indul.

■ PUSZTAI KRISZTINA

Forrás: Evangélikus.hu

Dunaújvárosban talált otthonra a fellbachi orgona

Bontásra váró németországi templom hangszere menekül meg

Magyar szakemberek bontották le, majd szállították Dunaújvárosba a fellbachi templom feleslegessé vált hangszerét. Július végén a templom kulcsát visszaadták Fellbach városának. Itthon pedig lelkesen várják az orgona felépítését.

„Tud valaki olyan gyülekezetről, ahol orgonát keresnek?” Ezt a kérdést tette fel Julian Scharpf, a fellbachi Melancthon-templom lelkésze a Twitteren januárban. A kérdésre gyülekezetek mellett a *Welt am Sonntag* című lap egyik szerzője is felfigyelt.

A lebontásra ítélt templom híre nagy vihart kavart, ám az 1970-ben épült, eladó Weigle-orgona iránt mégsem érdeklődött senki. A templom akusztikai büszkesége még az *Ebay* internetes aukciós weboldalán sem kelt el.

Az orgonát végül júliusban bontották le, leendő új otthonának a fellbachi gyülekezet és lelkésze is nagyon örül. A jövőben a dunaújvárosi evangélikus közösség hívei értékelhetik majd a rendkívüli hangszer muzsikáját. A közel negyvenötezer lelket számláló magyar város Fellbachhoz hasonló nagyságú. Gémes Pál, a fellbachi Paulus-templom lelkésze szerint már az is nagy dolog, hogy az egykori Sztálinvárosban evangélikus templom állhat.

Öt szorgos orgonaépítő szakember munkájának köszönhetően pár nap alatt lebontották és becsomagolták a hangszert, amely aztán egy kamionon érkezett Magyarországra. És hogy miért Dunaújvárosra esett a választás? Mert a Magyarországi Evangélikus Egyháznak konkrét terve volt a lebontással és a szállítással kapcsolatban. Mindemellett különös egybeesés, hogy Stermeczki András dunaújvárosi lelkész évekkel ezelőtt kilenc hónapot töltött Fellbachban, ahol Gémes Pál mentorálása mellett készült a szolgálatára.

Julian Scharpf úgy fogalmazott: „Szépen végződik ez a történet, ugyanis reményeink szerint pár hónapon belül olyan helyen fog megszólalni az orgona, ahol igazán várják.”

Sascha Schmierer írása alapján fordította: BRUCKNER BEA

Forrás: Fellbach & Rems-Murr-Kreis újság

Még az eredeti helyén szólal meg a hangszer

A bontásra váró épület lassan teljesen kiürül

Varga László orgonaépítő csapata

A játszóasztal már a dunaújvárosi templom karzatán

Idő, tér és szépség szentsége

Szagrális művészeti kiállítás Debrecenben

Evangelium 21 címmel nyílt kiállítás július utolsó napján a debreceni Modern és Kortárs Művészeti Központban. A tárlat a négy evangéliumot, Jézus életét, munkásságát és küldetését mutatja be tizenkét jelenkori magyar művész interpretálásában.

Az Evangelium 21 kortárs tematikus művészeti magángyűjtemény és kiállítás egyedülálló vállalkozás eredménye. Kovács Levente és felesége, Kovács-Szabó Tímea hozták létre, célja az evangélium egységeinek jelenkorra reflektáló művészeti alkotásokkal való értelmezése és népszerűsítése.

A kiállítás megnyitóján – Barcsa Lajos alpolgármester köszöntője után – dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke az idő, a tér és a szépség szentségéről szólt, kiemelve, hogy a hívő ember azt vallja, hogy a tér és az idő Isten teremtménye. „A szent művészet segítségével átélhetjük azt a csodát,

hogy az idő akár meg is állítható. Mert az nemcsak percekből, órából és évekből áll, hanem szeretetből, odafigyelésből és törődésből. Annak kevés az ideje, akinek a szeretete kevés. A szagrális művészetben megáll az idő. Az artisztika terepe nem az idő, hanem az időtlenség, az örökkévalóság” – mondta.

Az Evangelium 21 művészei számára a kiindulópontot a négy evangélium szövege jelentette. Ezek együttesen alkotják Jézus életének eseményeit, a tanításait és mindazt, ami a kereszténység üzenetének alapját adja. A jelenetek, a példázatok, a csodák, az elmékedések és a szenvedéstörténet összességét egy plusz tizenkét egységre osztották, amelyek közül az alkotók érdeklődésük és érintettségük szerint választották ki a magukhoz legközelebb állót.

A kiállító művészek: Asztalos Zsolt, Bukta Imre, Csontó Lajos, Erhardt Miklós, Fátyol Viola, Gerber Pál, Fehér Márta, Imre Mariann, Lovas Ilona, Mátrai Erik, Richter Sára és Szellei Lellé. A gyűjtemény kurátora Petrányi Zsolt.

A tárlat november 7-ig látogatható.

Forrás: Haon.hu

FOTÓK: KISS ANNAMÁRIE

A művészeti gyűjtemény anyagát bemutató albumról *Hol a helyem?* címmel jelent meg írás Zászkaliczky Zsuzsanna tollából az Evangélikus Élet magazin ez évi 9–10., március 7–14-i számában.

Mindent szabad, de nem minden használ

Gáncs Péter felelős szabadságról, gyülekezetépítésről

„A szabadságot mi is sokszor félreértettük és félre is értjük. Meg kellene találnunk a szabadság igazi tartalmát, ami Nyugaton részben elveszett. Sajnos mi sok tekintetben ezt az üres szabadságot vettük át” – nyilatkozta a Magyar Nemzet.hu-nak július 28-án Gáncs Péter. Borsodi Attila újságírónak a nyugalmazott evangélikus püspökkel készített interjújából szemlélünk.

„Amikor lelkész lettem, a Nyugat a vágyott szabad világot jelentette a számunkra. Aztán a nyolcvanas évek közepén, amikor már oldódott a helyzet, személyes élményeket is szerezhettünk Európa nyugati és északi felében. Meglepetést jelentett, hogy az egyházhoz való hűség, kötődés nálunk gyakran nagyobb volt, mint Európa fejlettebb részein. S ez főképpen igaz volt a falvainkra. Magam 1981 és 1997 között Nagytarcsán szolgáltam, ahol nagyon erős volt a híveink kötődése. Ehhez képest, bár Nyugaton az egyházi intézmények jobban fel voltak szerelve, és érezhetően magasabb volt az életszínvonal, lelki értelemben nem tapasztaltam lemaradást. Nem éreztem ott azt, hogy most vagyok a keresztény Nyugaton, ahonnan majd utazok haza a pogány Keletre, Magyarországra” – válaszolta a püspök a lelkésszé avatása, 1974 óta eltelt európai és magyarországi változásokra vonatkozó kérdésre.

Az utóbbi évtizedek történéseire reagálva Gáncs Péter így fogalmazott: „A német és skandináv lelkészek olykor rácsodálkoznak: »Ti iskolákat vesztek át, mi éppen most adjuk vissza az intézményeket, mert azok fenntartása nem az egyház dolga.« Úgy tűnik, Európa élő lelkiismerete lehetünk, hogy vegyük komolyan a keresztény értékeket. Fontos azonban, hogy ne oktassuk ki a Nyugatot. Jó, ha mi is a saját házunk táján söprögetünk. A diplomáink, hogy finoman fogalmazzak, nincsenek teljesen kihasználva, és a megkötött házasságok fele válással végződik. Ez azért elgondolkodtató. A szabadságot mi is sokszor félreértettük és félre is értjük. Meg kellene találnunk a szabadság igazi tartalmát, ami Nyugaton részben elveszett. Sajnos mi sok tekintetben ezt az üres szabadságot vettük át. Meg kell értenünk, hogy valamire vagyunk szabadok, és nem szabad min-

dent kirúgnunk magunk alól és menni a saját fejünk után!”

Az egyes nyugat-európai egyházak politikailag korrekt magatartásának és a krisztusi tanítások melletti kiállásának kapcsolatát firtató kérdésre a püspök kifejtette: „A megnyilvánulásuk mögött talán az a szándék húzódik, hogy az egyház szeretne modernnek, korsze-

„Az a lényeg, hogy a fő irányt ne tévesszük el, és az a benyomásom, hogy a lelkeszi karunk túlnyomó többsége józan biblikus alapokon áll és prédikál, és próbálja a gyülekezetét építeni. Vannak szabadabb elvek alapján gondolkozó kollegák is, velük meg kell próbálni értelmes teológiai párbeszédet folytatni. A fő irány: Krisztus!” – válaszolt a magyarországi helyzetre irányuló kérdésre Gáncs Péter. A lelkészek és a hívek hazánkban csökkenő számával kapcsolatban pedig elmondta: „A kép vegyes, mert a klasszikus lelkész szakra sajnos nem elegendő a jelentkezők száma. A rendszerváltás után volt egy felfutás, akkor harmincfős

FOTÓ: KURUCZ ÁRPAD

rűnek tűnni. S abban bíznak, hogy ha minden trendi dolgot támogatnak, akkor azt fogják mondani, hogy milyen haladó gondolkodású az egyház. Ezek a szélsőséges megnyilvánulások ugyanakkor kontraproduktívak, mert az emberek az egyházban éppen a jó értelemben vett állandóságot, stabilitást, ha úgy tetszik, a konzervatívizmust keresik, amelyre alapozni lehet. [...] Jézus a felelős szabadságot és a szolidáris, befogadó szeretetet hirdette és élte meg. Pál apostol figyelmeztet, hogy mindent szabad, de nem minden használ [1Kor 10,23]. Az üres szabadság rombol.”

évfolyamok voltak, ma évente tíz körül van a hallgatóink létszáma. Az viszont örövendetes, hogy komoly érdeklődés van a hittantanári és a most indult szeretetszolgálati munkatársi képzés iránt.”

„Két kulcs van. Egyrészt nagy jelentősége van annak, hogy az oktatási intézményeikben az iskolalelkészek mennyire tudják vonzóvá tenni a pályát. Továbbá kérdés az is, hogy a gyülekezetekben vannak-e olyan ifjúsági közösségek, amelyek a lelkeszi pálya felé terelhetik a fiatalokat” – fejtegette a pozitív változások lehetőségeit a nyugalmazott püspök.

Forrás: Magyar Nemzet.hu

Álljunk ellen a gyűlölködésnek!

Közös ima a pharrajimos és a kislétai gyilkosság évfordulóján

FOTÓ: LAMBERT ÁTILKA

A Sant'Egidio közösség szervezésében a józsefvárosi Szent József-templom plébániáján ökumenikus imádságot tartottak augusztus 2-án, a roma holokauszt és a kislétai gyilkosság évfordulóján. Az imaórát Székely János püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Caritas in Veritate Bizottságának elnöke vezette, Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspök mondott homíliát.

Az alkalmon imádsággal szolgált Radnóti Zoltán főrabbi, a Mazsihisz rabbi-testületének elnöke és Dani Eszter tiszteletes a református egyház képviselőjében, aki lelkipásztori szolgálatát jelentős részben románoknak szenteli. Részt vett a megemlékezésen Gájer László, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának tanszékvezető tanára, Dúl Géza, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációs referense és Michels Antal, a Szent József-templom plébánosa.

Az imádságon jelen voltak a 2008–2009-es merényletek áldozatainak hozzátartozói Kislétáról és Tatárszentgyörgyről. Az évek során elmélyülő barátság és az imádság összeköti őket a közösség tagjaival, vigaszt és reményt jelent a szűkölködést és félelmet ma sem nélkülöző hétköznapjaikban. Jelenlétük tanúság az imádság vigasztaló erejéről.

„Azért vagyunk itt, hogy emlékezzünk, hogy bocsánatot kérjünk, hogy könyörgjünk az Úrhoz az áldozatokért és családtagjaikért. De azért is, hogy elmondjuk Istennek és embernek, hogy milyen világról, milyen Magyarországról álmodunk” – vezette be az imádságot Szőke Péter, a Sant'Egidio közösség budapesti felelőse. Majd Jonathan Sacks nemrég elhunyt zsi-

dó rabbit idézte, aki ezt az eszményt fogalmazta meg: „Egy ország akkor erős, amikor gondot visel a gyengékre; akkor lesz gazdag, ha segíti a szegényeket; ha pedig odafigyel a sérültekenyre, akkor sebezhetlenné válik.” Olyan álom ez, amely a Biblia lapjairól tárul eléink, hogy mindnyájan testvérek legyünk, ahogyan Ferenc pápa oly gyönyörűen megfogalmazza *Fratelli tutti* (*Mindnyájan testvérek*) kezdetű enciklikájában. Kérdés, hogy mi nem merültünk-e el az önszeretet álmában. A közösségvezető azt kérte, imádkozzunk, hogy meghalljuk az Úr szavát: „Mit félték, ti kicsinyhitűek?” (Mt 8,26) – miközben lecsendesíti a vihart bennünk és körülöttünk.

Gáncs Péter a samáriai asszony evangéliumi történetének elbeszéléséből kiindulva felhívta a figyelmet: az emlékezésen túl esélyt kapunk itt arra, hogy találkozzunk az erre járó Jézussal, aki a forrás közelében vár minket. Jézussal, aki átlépi a határokat. Abban az időben sok hithű zsidó inkább kétszer annyi utat tett meg, hogy ne kelljen a samáriaiak földjén áthaladnia, ő azonban nem akarta kikerülni ezt a területet.

A zsidók és a samaritánusok egymás mellett éltek, de megítélték egymást, például nem használtak közös edényeket.

Gáncs Péter a cigány–magyar együttéléshez hasonlította ezt a viszonyt, amelyben szintén fontos döntés, elfogadom-e a felajánlott pohár vizet a másiktól. Úgy fogalmazott: Jézus provokál – a *pro voco* azt jelenti, előhívni valamit, ami el van rejtve. Jézus előhívja az asszonyt a kizsájtított állapotból, ráadásul zsidó létére ő kér segítséget tőle, ami botrány... De itt már másról, az élő vízről szól a történet, amelyre ez az asszony szomjazik, és amelyre mindannyian szomjazunk. Ő maga a válasz erre a szomjúságra, ő az élet vize. Az asszony előjön bűneinek fedezéke mögül, kitarja az életét. És akkor betoppannak a tanítványok: olyanok, mint mi, azt hiszik, az a fontos, amit ők hoznak Jézusnak, az enni-
való, nem pedig az, ami a mesterüknél van.

Jézus leleplezi a tanítványok kegyetlen kegyességét. Az ő akarata, hogy mindenki üdvözljön. Ő fontosabbat adhat, olyat, ami bennünk is forrássá válhat. „Merjünk meríteni ebből a forrásból, hogy mi is felüldíthessünk másokat” – buzdított a nyugalmazott evangélikus püspök.

■ THULLNER ZSUZSANNA
Forrás: Magyar Kurír

1944. augusztus 2-ről 3-ra virradó éjjel Auschwitz-Birkenauban az SS-katonák meggyilkolták az ott még életben lévő mintegy háromezer romát és szintit. 2009-nek ugyanazon a hajnalán kislétai házában sörétes puskával agyonlőtték Balog Máriát, és súlyosan megsebesítették akkor tizenhárom éves lányát.

Idén megnyílnak az Esterházy Péter- és Gitta-könyvtár

Kiváló ütemben, a tervezettek szerint haladnak az Esterházy Péter- és Gitta-könyvtár előkészületi munkálatai. A könyvállomány feldolgozása és digitálisan elérhetővé tétele már megtörtént. Jelenleg a könyvtárterem kialakítása zajlik. Zászkaliczky Zsuzsannát, az Evangélikus Országos Gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettesét kérdeztük a könyvtár állományáról és a könyvtárterem kialakításáról.

Ahogy arról korábban beszámoltunk, az Esterházy család jóvoltából a Magyarországi Evangélikus Egyházhoz került Esterházy Péter és Esterházy Gitta könyvgyűjteménye, amelynek kezelője az Evangélikus Országos Gyűjtemény – Evangélikus Országos Könyvtár lett. A napokban adta közre az Evangélikus Országos Gyűjtemény, hogy tizenöt hónapnyi megfeszített munkát követően, Ravasz Ildikó, Németh

Katalin és Kurucz Mária könyvtárosok szakszerű közreműködésével elkészült a tizennégyezer-százket könyvet tartalmazó könyvtár feldolgozása.

„Egyesével bontották ki azokat a dobozokat, amelyeket polcrendben csomagoltak be ideszállításakor. Az összes könyvet olyan módon dolgozták fel, hogy az eredmény egyből fel is került a Liberty rendszerbe. Ezen a felületen megtalál-

hatók és mindenki számára kereshetővé váltak azok a kötetek, amelyeknek Esterházy Péter volt a tulajdonosa” – mondta Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész, aki Balogh Kriszta könyvtárvezetővel közösen látja el az új könyvtári egység kurátori munkáját.

MILYEN TÉMÁJÚ MŰVEKET REJT?

„A könyvtárosok elmondása szerint a kortárs magyar irodalom van jelen legnagyobb példányszámban ebben a könyvtárban. Ezek a kötetek nagy százalékban ajándékozás útján kerültek az íróhoz és feleségéhez, így számos könyv tartalmaz dedikációt, illetve személyes bejegyzéseket is, amelyek közül nem egy közös személyes élményekre történő utalásokat is rejt. A kortárs irodalmi kötetek között nagyon sok a líra. A világirodalom klasszikusai közül is jelentős számú kötet képezi a könyvtár állományát” – számol be róla a közművelődési igazgatóhelyettes, hozzátéve, hogy kiemelkedően nagy benne a német nyelvű kortárs irodalom aránya, valamint teológiai és filozófiai művek is szép számmal megtalálhatók a könyvtár állományában.

Érdekesség, hogy nagyon kevés az olyan könyv, amely valamilyen családi örökségből származik. A kötetek között azonban számos olyan – főként történeti – munka található, amely az Esterházy családdal, főleg Esterházy Fényes Miklóssal foglalkozik. A labdarúgásról szóló irodalom is számottevően gazdagítja Esterházy Péter könyvtárát.

VIRTUÁLIS GYŰJTEMÉNY

A digitális állomány kereshetővé tétele mellett érdemes megjegyeznünk az Evangélikus Országos Gyűjtemény virtuális gyűjteményi kezdeményezését is. Az Evangélikus Országos Könyvtár honlapján, az Esterházy Péter- és Gitta-könyvtár oldalának *Találkozások* című rovatában dedikációkat lehet megtekinteni, valamint az olvasók kedvenc idézeteivel, személyes történeteivel is megismerkedhetnek az odalátogatók.

„Mindenkit biztatunk, hogy csatlakozzanak ehhez a kezdeményezéshez, és dedikációk fényképeivel, történetek megosztásával, idézetek beküldésével bővítsék tovább ezt a virtuális gyűjteményt!” – hívja fel az érdeklődőket a művészettörténész kurátor.

KÖNYVTÁRTERMI MILIÓ

A Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti, Üllői úti székházának földszintjén lesz látogatható az Esterházy Péter- és Gitta-könyvtár. Az itt folyó munkálatokról Zászkaliczky Zsuzsanna elmondta: „A termeket először belsőépítészeti szempontok alapján alakították át. Balázs Gyula és Balázs Gergő tervezésével és kivitelezésével jelenleg a könyvtár beren-

dezésének felépítése van folyamatban.” Mind esztétikai, mind biztonsági és állományvédelmi szempontokat figyelembe véve, üvegezett szekrényekben kapnak helyet a könyvek. A kutatóhelyül is szolgáló terem alkalmas lesz kiscsoportos beszélgetésekre, de nagyobb közösségi rendezvények befogadására is. Utóbbi miatt egy mobil berendezés is része lesz a könyvtárnak, vetítővásznat és hangosítást, valamint egy kisebb méretű pódiumot is kialakítanak a helyiségben.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Kultúráért Felelős Államtitkársága tizenkétfélmillió forinttal támogatja a projekt megvalósulását; ez az összköltségnek nagyjából az egyharmada, a többit a Magyarországi Evangélikus Egyház állja.

„Egy kiállítási tárlóban Esterházy Péter személyes tárgyaiból is kaphatunk majd ízelítőt. A Nemzeti Kulturális Alap műtárgyvásárlási pályázatának köszön-

hetően sikerült két kortárs műalkotást is megvásárolnunk, így Kondor Attila *Belső könyvtár* című sorozatából egy festmény, valamint Esterházy Marcell videóinstallációja is látható lesz a könyvtárban. Utóbbi kevéssel az író halála után készült a dolgozószobában. A személyes tárgyakon, könyveken kívül ez a mű fogja igazán megéreztetni a könyvtár látogatóival azt a miliót, amely Esterházy Péter dolgozószobáját jellemezte. A videó – élet és halál mezsgyéjén – egyben emléket állít nemcsak a nagy írónak, hanem az édesapának, nagypapának is” – avatott be a részletekbe Zászkaliczky Zsuzsanna.

Az Esterházy Péter- és Gitta-könyvtár belső kialakítása várhatóan szeptember végén fejeződik be, ekkor veszi kezdetét a könyvek elhelyezése. A könyvtár a tervek szerint ez év végétől várja majd az érdeklődőket.

■ – GALAMBOS –

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

”

Számos könyv tartalmaz dedikációt, illetve személyes bejegyzéseket is, amelyek közül nem egy közös személyes élményekre történő utalásokat is rejt.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Homoki Pál *esperes*
Bács-Kiskun Egyházmegye

Meleg helyzet

Szokásos nyári zarándoklatom idén a Cserhát lankáin haladt keresztül. A nagybárkányi bolt előtt álldogálva összeismerkedtem a helyi erdőszel és favágókkal. Dőlt belőlük a panasz. „Mi lesz így a tölgyeseinkkel? A bükk meg az éger még talán bírja, de a tölgy nem fogja túlélni a rendszeres forró szárazságot, menthetetlenül kipusztul. Magyarország tölgyfák nélkül? Ez lenne 2030 valósága?”

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) és a világ kormányai lassan ébrednek, és kezdik kongatni a vészharangot. Az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testületének (IPCC) a megrendelésére elkészült ugyanis az eddigi legátfogóbb tanulmány, amely a klímaváltozás világunkra gyakorolt hatásait vizsgálja. A jövőkép cselekvés híján drámai. Arra figyelmeztetnek, hogy a jövőben emberek milliárdjait fenyegeti majd krónikus vízhiány és százmilliókat éhezés. Bolygónknak az Egyenlítőhöz közeli területei egyre kevésbé lesznek élhetőek, aminek óhatatlanul politikai és migrációs következményei várhatók.

Mi lesz Európával, és mi lesz Magyarországgal? A klímaváltozás minket sem kerül el, és az Európai Unió az eddigi legnagyobb kihívásával kell, hogy szembenézzon. Szolidaritással van esély. Annak hiányában azonban az amúgy is létező ellentét, amely a tanulmány szerint az északi, protestáns és a déli, katolikus háttérű országok közötti történelmi, gazdasági, kulturális különbözőségek évszázados távlatába nyúlik vissza, tovább mélyülhet. Ennek beláthatatlan következményei lehetnek a kontinensre nézve. Az északi országok az enyhébb teleknek köszönhetően több élelmiszert tudnak majd termelni, míg a mediterrán országok termelékenysége csökken. Rendszeres lesz az aszály. Két Celsius-fokos felmelegedés esetén Dél-Európában a lakosság több mint egyharmadát vízkorlátozások érhetik. A háromezer éve búza-termő területekről a természet északra tolódik. A szőlőkultúra szintén.

Emellett Európa nagy részén szélsőségesebb esőzések tapasztalhatók majd. Át kell gondolni a kontinens vízgazdálkodását és csatornázottságát. Nagy folyóinak köszönhetően hazánkat például kiemelten érintheti az árvízveszély. A tengerparti országokat a várható tengerszint-emelkedés fenyegeti majd. Olyan történelmi helyek tűnhetnek el a víz alatt, mint Ravenna vagy Velence.

És hogy mit tehetünk mindezek ellen? A keresztény ember elsődleges fegyvere az imádság. A második pedig a munka. A klímaváltozás nem politikai kérdés, mint ahogy az ellene való fellépést sem lehet ideológiákhoz kötni. Közös ügy, amelyet a fejlett világ nem intézhet el cinikus módon egy vállrándítással, mondván, oldja meg Afrika, oldják meg a déliek. Nem tudják megoldani. Az üvegházhatást okozó gázokat döntően a fejlett ipari országok bocsátják ki. A felmelegedés elszenvetője pedig épp az Egyenlítő-közeli fejletlen államok lakossága. Több milliárd ember.

Az önző, fejlett észak vagy észbe kap, vagy felkészülhet, hogy a déliek idejönnek hozzá, mert érthető módon ők is élni akarnak. Ezért nem, nem ideológiai kérdés, hogy a fejlett államoknak és gazdaságoknak megéri-e ezermilliárdokat fektetni környezetudatos technológiákba. Igen, megéri. A lehető legjobb befektetés. Hosszú távon nincs is más út. A szénhidrogén-alapú működésről át kell állnunk megújuló energiaforrásokra, a hulladéktermelésünket mérsékelni kell. Amit lehet, helyben kell előállítanunk, hogy a hosszú nyúlt termelési láncok – a logisztika – ne terheljék feleslegesen a környezetet.

És mit tehetek én magam? Leszámolok az önzéssel. Magyar pontyot eszem és nem argentin hekket. Napeletem szerelek a háztetőmre. Hajlandó vagyok vonatra és buszra szállni, és nem terpeszkedem egyedül az autóban. Mértékletességet tanúsítok a fogyasztási szokásaimban. Részben vagy egészben magam termelem a saját zöldségemet, gyümölcsömet. Energiatakarékos termékeket vásárolok. Minél kevesebb szemetet termelek, és azt is különválogatom. Elzárom a csapot. Oda utazom, ahova tényleg kell. Nem dobok ki élelmiszert.

A klímaváltozás elleni harcban is a legnehezebb ellenfél saját magunk. A lustaságunk és a kapzsiságunk. Magunkon kell erőt venni egyen-egyenként, de ha ezt minél többen megtesszük, akkor van esély, hogy megmenekülünk.

Mózes első könyvében ezt olvassuk; „*És fogta az Úristen az embert, elhelyezte az Éden kertjében, hogy azt művelje és őrizzé.*” (1Móz 2,15) A feladat azóta sem változott. Ha itt akarunk élni, és élni akarunk, akkor művelnünk és őrznünk kell ezt a bolygót. ■

Istenben való bizakodásra buzdítani

A dolgozószobában: Karl Jánosné Csepregi Erzsébet

Sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Karl Jánosné Csepregi Erzsébetet, a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség nyugállományba vonuló lelkészét otthonában, ágyán ülve kérdeztük istentiszteletre készülésének műhelytitkairól.

Ágy. „Asztalnál ülve nem szeretek dolgozni, ezért inkább a dolgozószobám ágyára telepedek le, és ott készülök az igehirdetésre. Magam mellé veszem a *Lelkipásztort*, az *Evangélikus Életet*, a Bibliát, énekeskönyvet, *Útmutatót*, *Agendát* és a spirálfüzetemet. Elolvasom az ígét, az igemagyarázatokat, valamint néha kommentárokat is fellapozok – tudjuk meg a lelkészről. – Arra törekszem, hogy ha megértettem az ígét, annak üzenetét próbáljam a magam és a gyülekezet élethelyzetére alkalmazni. Először a magam vonatkozásában gondolom át, hogy mit üzen az Úr, így amit az Úristen már beleírt a lelkembe, azt megpróbálom a »felszínre« hozni.”

Mint mondja, örömet jelent számára a készülés. Azt érzi, hogy az elmélyült igetanulmányozás megerősíti az egyéni életében és lelkési szolgálatában egyaránt.

Fényképek. A készülés közben meghatározók számára a szobában található családi fényképek, valamint egy, a falra akasztott igeszakasz is. „Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: jóléteket és nem romlást tervezek, és reményteljes jövő az, amelyet nektek szánok” (Jer 29,11) – olvassuk a falitáblán. „Predikációim summája, hogy bízzuk magunkat az irgalmas Istenre, aki élő Úr, aki hatalmával megsegít” – fogalmazza meg mintegy igehirdetői ars poeticaként a lelkész.

Táj. Karl Jánosné Csepregi Erzsébet a régi parókia épületében született, amely egykor a mai parókia helyén állt. 1985 óta látja el a gyülekezet lelkési szolgálatát.

„A készüléshez elengedhetetlenül fontos, hogy ha kinézek az ablakon, akkor a templomot látom, valamint a fenyőfákat és a nyírfát. Ha felnézek a Bibliából, gondolkodom, akkor a táj látványa megnyugtat, inspirál. A fáknek a zöldje, a levelek mozgása meghatározó meditá-

dik az Úristen ígéretével, hiszen az ő terve az, hogy szép jövőt adjon nekünk. Ezt az üzenetet próbálom az igehirdetésem alapjává tenni abban, hogy reménytel, előre néző, bizakodásra invitáló beszédekre törekszem. Reménységem, hogy prédikációimat átjárja az a bizonyosság: Isten kezében vagyunk, örömünk van általa, ha bízunk öbennél.”

Spirálfüzet. A lelkész minden esetben a kis alakú, csíkos spirálfüzetébe írja le a prédikációit. „»Grafomán« vagyok, nekem a kézzel írás nagyon fontos.”

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

ciós alap – mondja. – Az egész környezet meghatározó számomra. Tudom, az, hogy az épület felső szintjéről nézhetek a fákra, azt jelenti, hogy megújult ez az épület, azaz a gyülekezet az ingatlanjában is fejlődik.

Itt minden ismerős, hiszen itt nőttem fel. Ez az udvar jelenti az állandóságot, de a növekvő életet is. Utóbbi látom a fákön keresztül, valamint az épületek által, amik Isten kegyelméből újultak meg vagy épültek fel. Mindez összekapcsoló-

A hét elején kezd el az igehirdetésre készülni. Először bő vázlatot ír. Ezt a hét folyamán többször átnézi, módosít rajta, valamint aláhúzással kiemeli a lényeges gondolati csomópontokat. „Általában megmarad a kezdeti gondolatsor. Többnyire bő vázlatból prédikálok. A kazuálék alkalmával azonban szó szerint leírom az igehirdetést. A temetési, esketési prédikációkat le szoktam gépelni, és kinyomtatom.”

■ G. Á.

Amíg tart a ma

Zsid 3,12–15

Bizalomjáték. Egyfajta hozzáállás az élethez és benne a hitélethez is. Bizalomjáték. Benne lenni az élet sűrűjében úgy, hogy a hit prizmáján keresztül látszik meg mindennek a valódi értelme. Erről vall a *Zsidókhoz írt levél* szerzője és természetesen az általa idézett 95. zsoltár is: „Mert nagy Isten az Úr, nagy király minden isten fölött. Kezében vannak a föld mélységei, a hegyek ormai is az övéi. Övé a tenger, hiszen ő alkotta, a szárazföldet is az ő keze formálta. Jöjjetek, boruljunk le, hajoljunk meg, essünk térdre alkotónk, az Úr előtt! Mert ő a mi Istenünk, mi pedig legelőjének népe, kezében levő nyáj vagyunk. Most, amikor halljátok szavát, ne keményítsétek meg szíveteket...” (Zsolt 95,3–8a)

A levél szerzője az általa megszólított, számunkra ismeretlen közösség számára idézi fel a zsoltáros szavait, hogy figyelmeztesse őket: Isten a szívek tudója, vizsgálója, ismerője, és ha az ő szavát, hívását hallja valaki, a szív megkeményítése helyett a szív átadása az igazi út az Atyához. Nem véletlenül mondja Jézus a *Hegyi beszédben*: „Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent.” (Mt 5,8) A lényeg a tiszta szív, a kemény szív helyett. A lényeg az őszinte szív, a képmutató szív helyett. Ez a jézusi, ez az isteni szándék, melyre újra meg újra emlékeztetni kell Isten egykori, de mai népét is. Nemcsak a levél eredeti célközönségét, célközösségét érheti el ez az emlékeztető, akik jól ismerték a zsidó hagyományokat, a kultuszi szabályokat, az ősrégi motívumokat, de minket is, mai Jézus-követőket.

Nekünk is szól a bátorítás, a felrázás és a tanúságtétel Krisztusról mint főpapról és a szívről, mely – ahogyan Kozma Zsolt [*erdélyi magyar református lelkész, teológiai professzor – a szerk.*] ír erről egy elemzésében – a tudatos emberi létet jelenti. Sőt a szív tulajdonképpen maga az ember. (Elgondolkodtató, hogy sokszor szerettünket is „szívemnek”, „életemnek” nevezzük.)

Annak a tisztázására hív meg minket Urunk, vajon tudunk-e teljes bizalommal Istenre hagyatkozva élni, vagy sem. A bizalmatlanság ugyanis maga a hitetlenség, a bizalom pedig maga a hit. És e mögött a bizalom, hit, tiszta szív mögött nem valami megfoghatatlan indíttatás, érdekvagy feltételezés áll, hanem az a bizo-

nyosság, hogy „részeséivé lettünk Krisztusnak”. Micsoda örömhír ez! Részeséi lettünk, még inkább részeséi vagyunk Krisztusnak. Eszünkbe juthatnak Pál apostol jól ismert képei, amelyek olyan szépen mutatják be, mit is jelent Krisztusban lenni. De gondolhatunk az úrvacsora szentségére is, amellyel kapcsolatban valljuk: Krisztuséi vagyunk, sőt Krisztus testének és vérének vétele által leszünk részei a szent asztalközösségnek. Így lehet szent találkozásunk vele és egymással.

Ajándékot kaptunk ebben az igeszakaszban, egy életre szóló emlékeztetőt. Egymás buzdítására és a bizalomjáték folytatására,

mindvégig szilárdan megtartva a bennünk élő hitet. Mégpedig felelősen. „Buzdítsátok egymást minden egyes napon, amíg tart a ma.” Erről a négy szóról – „amíg tart a ma” – nagyszüleim jutnak eszembe, akik minden búcsúzáskor elmondták: „Találkozunk legközelebb, ha Isten engedi, és élünk.”

Amíg tart a ma. Mert nem természetes, hogy felkelünk reggel, de igazából semmi sem természetes. Kegyelemből élünk, amíg csak élünk. Amíg tart még a ma. Mert addig van esély a döntésre, a nyitottságra, a tiszta szívre. A „ma” szó erre vonatkozik: most még van esély a változásra, a döntésre. Mert az emlékeztetés – a levélszerzőtől, a zsoltárostól – az időről is szól nekünk. Akik közül sokan időmilliomosnak érzik magukat, és nem tudnak mit kezdeni az idejükkel, mások pedig úgy élik meg, hogy soha semmire sincs idejük. Ezzel együtt a mostban, a mában

az élet, a bizalom, a hit, a tiszta szív esélye mindenkinek ugyanúgy adott.

Amíg dönthetünk, addig élünk. Addig élünk, amíg dönthetünk.

Igen, amíg még tudsz, mersz, akarsz dönteni, addig buzdíts! Magadat, másokat, szeretteidet, felebarátodat, bárkit, akárkit, mindenkit. Jézus útja a bizalom útja. Az Atya, Fiú, Szentlélek útja. Ahol az irgalom, a megbocsátás, a szelídség, a tiszta szív mind-mind a tudatos, dönteni képes keresztény élet alapjai. Jézus az alfa és az ómega. A kezdet és a vég. Buzdítsunk! Döntsünk! Buzdíts és dönts! Amíg tart a ma.

■ GÁNC S TAMÁS

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MATTEO VISTOCCHI - UNSPLASH.COM

Útravalók iskolakezdéshez

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: SUHASH VILLURI / UNSPLASH.COM

Áldások kísérjenek

bátorító szavak mozdítsanak ki félelmeidből
biztató érintések mutassanak irányt neked
megértő mosolyok óvják útra indulásodat

Áldások kísérjenek

erőt adó pillantásokkal fonódjon össze a tekinteted
barátságos útitársak szegődjenek melléd
üdítő találkozások érleljék bizalmadat és őszinteségedet

Áldások kísérjenek

legyen számodra minden nap hálával teljes csodálkozás
a megszokásaidból felrázó örömforrás
és új lehetőség az elfogadásra, elengedésre

Áldások kísérjenek

hadd bontakozzon ki igaz emberséged

Forrás: Varga Gyöngyi: *Élők földje*,
Luther Kiadó, Budapest, 2020

Áhítatos percek egy új tanév kezdetén

Zsolt 139,5

„Áldó hatalmak oltalmába rejtve / Csak várjuk békén mindazt,
ami jó. / Mert Isten őriz híven reggel, este, / Ő hű lesz, bármit
hozzon a jövő.” (EÉ 355,1)

Itt vagyok, Istenem. Látod, hozzád jöttem. Fontos vagy. Szükségem van rád. Körülveszel: kezdet rajtam tartod. Csodálatos nekem ez a tudás, igen magas, nem tudom felfogni.

Köszönöm, hogy áldó kezded oltalmában élhetek. A sorsom, múltam, jelenem és jövőm a legjobb kezekben van – nálad.

Most a jövőre, a jövőmre gondolok. Kicsit félek, tudod. Bizonytalan még minden. Hová vezet az út? Mit tartogat számomra ez a tanév? Ugye, ott leszel velem akkor, amikor a jövő jelenné válik? Te nem változol. Hű maradsz. Ez annyira jó!

Szeretnék én is veled, benned élni, tervezni a jövőt; nyitottan, várakozással tele tekinteni a még el nem közelített idő felé – ami a te ajándékom.

Majd eljön az idő, amikor nehéz döntéseket kell hoznom, amikor nagyon számítanak rám, amikor nekem lesz nagyon szükségem valakire. Ugye ott leszel? Tudom, hogy nem hagysz el!

Megszólítottál. Szeretném, ha lábnyomodba illeszkedhetek az életem. Vezess, kérlek! Tőled elfogadom mindazt, ami jön. Szeretném veled élni, veled álmodni a holnapot – áldó hatalmad oltalmában.

Hiszen olyan jó, hogy minden oldalról körülfogtál, kezdetet rajtam tartod.

„Ha gyötri, bántja szívünket a régi, / És múlt napoknak terhe ránk szakad, / Megrettent lelkünk vigasztalat kéri, / Mit nekünk szerzett, Atyánk, szent Fiad.” (EÉ 355,2)

Istenem, eszembe jut a múlt is. Annyi mindent rosszul tettem. Nem akartam, mégis elkövettem. Ahogy kimondtam, ahogy elindultam, ahogy elkezdtem, már tudtam, hogy nem kellene, tudtam, hogy nem kellett volna. De megtettem. És teherre vált.

Azóta cipelem, hordom magammal, mint egy nagy hátizsákot, bárhová megyek. Fáj. Nyomja, vágja már a vállam. És minél régebben cipelem, annál nehezebbnek tűnik. Segíts! Mert elnyom a múlt. Megfojtja a jelent. Megfojtja a jelenlétedet. Bocsáss meg, vigasztalj meg! Kérlek, fogj körül minden oldalról, és tartsd rajtam áldó kezded!

Részlet a *Visszhang – Imádságok, olvasmányok című kötetből*.
3., átdolgozott kiadás. Szerkesztette Szabó Lajos.
Luther Kiadó, Budapest, 2019, 349–350. oldal.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

Lelki töltekezést is kínált a Tarisznya

Evangelikus udvar a Művészetek Völgyében

Családias hangulat, értékorientáltság, közvetlenség – mindezt megtalálhatták a látogatók a Tarisznya evangélikus udvarban, Taliándörögdön. Egyházunk idén már negyedik alkalommal volt jelen a Művészetek Völgye fesztiválán. A július 23. és augusztus 1. között megrendezett programkavalkád ideje alatt az evangélikus templomban és az udvarán az érdeklődők például megismerkedhettek a „beszélgető egyházzal”, találkozhattak önmagukkal, de „zarándokúton” is sétálhattak Dörögd és Kapolcs között, vagy éppen csak megpihenhettek a templom hűsítő árnyékában.

Az egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya által szervezett Tarisznya udvar idén is színes programokkal és lelkes, a hit, a teremtésvédelem, az oktatás és az önismeret kérdéseire is nyitott látogatókkal telt meg.

Németh Zoltán evangélikus lelkész, az osztály vezetője elmondta: „A nyitottságnak, az elfogadásnak egy olyan szigete lett az udvar, ahova bárki anélkül jöhett be, hogy attól kellett volna tartania, hogy megszólnák vagy kirekesztenék.”

És hogy mit találhatott itt, aki bement? Többek között volt szabadulósza- ba, megújult labirintus várta az érdeklődőket, a Láthatatlan Színház interaktív

előadásokat kínált, a szerencsekerék- forgatás sem maradt el, valamint az evangélikus nevelési intézményekkel is meg lehetett ismerkedni.

AZ ÖN- ÉS AZ ISTEN- ISMERET ÚTJAIN

A Tarisznya udvar programja mindennap a templomban kezdődött: a fesztiválozók és Taliándörögd lakói zenés áhítatokon, vasárnap pedig istentiszteleten vehettek részt. Az idei év egyik különlegességének számított a Barcza Katalin meseterápiás szakember által *A hétlábú paripa* című mese alapján megálmodott meselabirintus.

„A látogatók nyitástól zárásig járták a meseterápia módszereivel berendezett labirintust, amelyben a mese és az emberi élet összefüggéseivel és az ezekhez kapcsolódó bibliai gondolatokkal lehetett megismerkedni. Ez egy mély, önmagunkat kereső, értékeinket, elakadásainkat feltáró fizikális és lelki utazás – fogalmazott Németh Zoltán. – Beszélgettünk is a labirintust végigjárókkal; tapasztalhattuk, hogy megérintette őket, amit átéltek. Jelzik ezt a vendégkönyvbe írt visszajelzések. Például: »A megoldások, a kulcs, a világosság mind bennünk vannak, csak időről időre emlékeztetnünk kell magunkat. Ez a kis utazás erre tökéletesen alkalmas. Köszönöm!« »Mindennap körbe kellene mennie egyszer mindenkinek.« »Ez a meselabirintus valóban közelebb vezetett magamhoz. Kívánom, hogy minél több emberhez eljuthasson, minél többen érezhessék az útjárás után a megkönnyebbült érzést. Isten áldását kívánom minden készítő és résztvevő számára!«» ▶

FOTÓ: PÉTE DÓRA

Ehhez hasonló utazásra invitált a Láthatatlan Színház csapata is.

A Balaton-felvidék csodálatos természeti kincseinek felfedezésére is vállalkozhattak a fesztiválozók, ha elindultak a Kapolcsot és Taliándörögdöt összekötő, hat kilométer hosszú, nyolc állomásból felépített zarándokúton. „Ezen is sokan vettek részt. A zarándokút végállomása a Tarisznya udvarban volt. A zarándokok itt le tudtak ülni, lehetőségük volt az átélt élményekről beszélgetni, megpihenni – tudtuk meg az udvargazdától. – Ezenkívül egyházunk Ararát teremtésvédelmi munkacsoportjának köszönhetően a Digitális Vándor applikáció segítségével a pusztai vándorlás bibliai történetével ismertettük meg a túrázni vágyókat.”

KÖZÖS FELELŐSSÉGÜNK

„Az egyház csak akkor egyház, ha jelen van mások számára” – vallotta a mártír német evangélikus teológus, Dietrich Bonhoeffer. Mint minden kornak, jelenünknek is nagy kihívása, hogy választ találjunk arra a kérdésre: miként lehet a hitünkben következő küldetésünket gyakorolni, a Szentírás üzenetét felvállalva miként lehetünk jelen embertársaink számára? Tomáš Halík cseh római katolikus pap, filozófus, teológus, a prágai Károly Egyetem szociológiaprofesszora így fogalmaz: „Ma arra van szükség, hogy a hit provokáció legyen, mélyebb töprengésre ösztönözzön, nehéz kérdések felvetésére bátorítson. Isten sokszor szívesebben lá-

togat meg bennünket kérdés formájában, mint megnyugtató válaszként.”

Keresztény identitásunkból fakadóan nem törekedhetünk pusztán a saját szűkebb környezetünk és a magunk jólétére, hanem szükség van arra is, hogy krisztusi lelkülettel az elesetteknek, a nélkülözőknek, a perifériára kerülteknek, a megkülönböztetést elszenvedőknek a testvérei, segítői, szószólói is legyünk. Ez megmutatkozott az evangélikus udvar szellemiségében is.

„Ma különösen is fontos kiállni a keresztény értékek mellett és különböző

módokon képviselni őket – fejtette ki Németh Zoltán. – A Tarisznya udvarban mi ezt az áhitatokon túl többek között az *Egymásra lépni tilos!* társasjátékkal is képviseltük. Ez kimondottan a kisebbségek és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok körülményeivel foglalkozik. Szó van benne az életkörülményekről, a jogszabályi háttérrel, statisztikai adatokról. Nagyon izgalmas, szemet felnyitó »játék«, amely rávilágít a vakok, siketek, mozgásérültek vagy az üldözöttek és vándorlók helyzetére.”

Az evangélikus lelkész azt is elmondta, hogy a társadalmilag hátrányt szenvedőkkel több program is foglalkozott: az Amnesty emberi jogi tanoda előadásain és az azokat követő beszélgetéseken a kisebbségek helyzete, az előítéletek kerültek fókuszba, míg a Tandem Színház *Kóbor Szálló – Tündérmese a hajléktalanságról* című interaktív előadásán vagy a Szociopoly 2.0 színházi társasjátékban a mélyszegénységben élő testvéreink lét- és életkörülményeinek, valamint a szolidaritásnak a kérdésével találkozhattak a látogatók.

JÁTÉKOS ISMERETSZERZÉS

Nagy zsbongás, közös gondolkodás jellemezte az evangélikus nevelés sátrát. „Itt különböző korosztályoknak készült tesztek kitöltésére nyílt lehetőség az országos iroda nevelési és oktatási osztálya munkatársainak jóvoltából. A tudáspróbával meglehetősen sokan éltek. Ezen-

kívül számos pedagógiai kérdés szóba került, és a betérők megismerkedhettek evangélikus oktatási intézményeinkkel is” – mondta Németh Zoltán.

A sátrat az érdeklődőkön túl evangélikus öregdiákok is örömmel látogatták. Egy nagy térkép segítségével a fesztiválozók által létrejött a Művészetek Völgyének kapcsolati hálója. „Unokáink is enni fogják” – e mottó jegyében a látogatók megoszthatták a többiekkel kedvenc – családi hagyományként őrzött vagy saját – receptjeiket, gazdagítva az e célból nyitott szakácskönyv lapjait. Egyházunk egyúttal – az úrvacsora évére is utalva – az asztalközösségre is felhívta a figyelmet.

ÚJRAHASZNOSÍTVA

A tudásszerzés kreatív lehetőségét nyújtotta az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának munkatársai által felállított két szabadulószooba is. A játékos kedvűek az egyikben a reformáció történetével ismerkedhettek meg, a másik szobából való „kiszabaduláshoz” pedig az egyházi ünnepek ismeretére volt szükség.

„Az Ararát teremtésvédelmi munkacsoportnak köszönhetően olyan kézműves-foglalkozásokat is tartottunk – rendszerint telt házzal –, amelyeken a teremtett világ megóvására, tárgyaink megbecsülésére, az újrahasznosítás fontosságára hívtuk fel a figyelmet – folytatta a beszámolót Németh Zoltán. – Többek között táskák, ékszerek, pólók készültek korábban kidobásra szánt tárgyakból. Nagy örömünk, hogy az utóbbi években a Művészetek Völgyének szervezői is arra törekednek, hogy csökkentsék a fesztivál ökológiai lábnyomát. Az udvarban – természetesen – mi is újrahasznosítható poharakat használtunk.”

FESZTIVÁLOZÓKKAL SAJÁT TEREPEM

Az egyház jelenléte nem korlátozódik a templomokra: legyünk ott mindenütt, ahol emberek vannak – talán így foglathatnánk össze egyházunk törekvését. Ezért voltunk megtalálhatók a Művészetek Völgye fesztiválon, a koncertek, előadások forgatagában is.

És hogy milyen volt a fogadtatás? Németh Zoltán ezt így foglalta össze: „Keresett, ismert és szeretett helyszínné váltunk. A fesztiválozók nyitástól zárásig érkeztek hozzánk. Pont azt keresték, amit évek alatt hangulatban és szellemi-

ségben kialakítottunk. A rengeteg kiváló koncerttel, előadással mi nem kívántunk versenyezni, pihenősebb, elgondolkodtató, beszélgetéseknek teret adó, elsősorban gyermekek és családok számára vonzó, napközben látogatható programokra specializálódtunk.

A fesztivál önkéntes munkatársai évek óta, de idén különösen is hangsúlyozták, hogy számukra »a Tarisznya a legjobb udvar«. Ez a visszajelzés elsősorban az emberséges hangulatról szól. Visszajáró vendégeink is újra és újra mondják, mennyire jó, hogy itt vagyunk.

Ez mutatja, hogy egyházunk jelenléte örvendetes a fesztiválozók számára, hiszen itt »saját terepen« tudnak találkozni a hit és ebből következően önmaguk kérdéseivel. Ehhez elengedhetetlen, hogy nem feszélyezett, hanem közvetlen beszélgetésekre adunk lehetőséget. Ezért is lehet, hogy vendégkönyvünkben ilyen bejegyzések születtek: »Köszönjük a szeretetet, amit itt kaptunk!« »Csodás megélni, hogy lelki tartalékaink sosem fogynak el, csak a forrásról ne feledkezzen meg az ember!«

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Segítsünk őrizni a kincset

Élményekben gazdag nyár van mögöttünk. Noha a járvány némileg keresztülhúzta a számításainkat, mégis megrendezték – szigorú óvintézkedések betartásával vagy a teljes nézőközönség kizárásával – a labdarúgó-Európa-bajnokságot, és nemrég zárult a tokiói olimpia.

Egyházi programoknak sem voltunk szűkben. Az országos rendezvények nagy része ugyan elmaradt – talán a legfőbb a tavalyról az idei nyárra elhalasz-

A misszió és az evangelizáció iránt elkötelezett szolgáló lelkészként ez a kérdés merül fel bennem most: vajon mennyire tartósak bennünk az élmények? Az új iskolai tanévhez közeledve figyelmem pedig különösen is a gyerekek felé fordul. Vajon a nyári hittanos táborok milyen nyomot hagytak bennük?

No, nem arra gondolok, hogy például el fogják-e valaha is felejteni a diákjaink azt az éjszakai kalandot, amikor vaddisznó döngette a faházuk oldalát. Merthogy

mektáborok nem titkolt célja, hogy a Biblia üzenetét közvetítsük a kicsik számára szóban, játékban, példaadásban. Megismétlem a kérdést: tartós-e az élmény?

Szoktuk mondani, hogy az igehirdetés tulajdonképpen magvetés. Jézusnak a *Máté evangéliumában* elmondott példázata tárja elénk a képet. Urunk itt különféle talajokról beszél, amelyekkel szimbolizálja azt, milyen eltérő módon fogadja be szívünk Isten igéjét. És akkor maradjunk ennél a képnél: idén nyáron is gazdag magvetés folyhatott. Vajon szárba szökken-e a sok vetés? Lesz-e aratás?

Tudom, az olvasóban már meg is fogalmazódott a válasz: mindez Isten titka, a Szentlélek munkája. Ez valóban így van. Gyülekezeti lelkészként én is átélhettem olykor a csodát, hogy „arathattam”. Elődeim magvetése az én szolgálatom alatt érett be. Évtizedek múltak el, amikor megszólalt valakinek a szívében az egykor hallott tanítás vagy épp a konfirmációra kapott igéje, és az visszaterelte Krisztus követéséhez, a gyülekezethez. Így igaz, a vetés érlelése a Szentlélek munkája.

Ám nekünk is van feladatunk. Mégpedig az, hogy segítsük a gyermekeket isten-élményük őrzésében. Támogassuk őket, hogy Isten igéje ki ne hulljon a kezükből! Mert *Sámuel első könyvének* 3. fejezetében egy másik kép is elénk kerül. Az eredeti héber szöveget a Károli-fordítás őrizte meg: „*Sámuel pedig fölnövekedett, és az Úr vele volt, és semmit sem hagyott a földre hullani beszédéből.*” (19. vers; újonnan revideált Károli-fordítás)

Ez az igevers eredetileg arról szól, hogy Isten mindig igazolta a prófétát, vagyis amit Sámuel szólt, azt az Úr beteljesítette. De más üzenetet is hordoz ez az igeszakasz a számunkra. Sámuel nem lett volna az Úr alkalmas eszköze, ha ő maga nem tartja értéknek, kincsnek Isten szavát, a vele való közösséget.

Amikor a gyermekek megosztják velünk nyári élményeiket, köztük a számunkra legfontosabbat, az Isten igéjével való találkozásuk örömét, óvjuk őket, és ne engedjük földre hullani azt, ami most az övék! Erősítsük őket, hogy őrizzék szívükben, ragaszkodjanak ahhoz, amit Urunktól hallottak!

■ B. PINTÉR MÁRTA

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: HIVA SHARIFI / UNSPLASH.COM

tott Szélrózsa találkozó elmaradása volt-, mégis, gyülekezeti, egyházmegyei szervezésben számtalan gyermek- és ifjúsági tábort meg lehetett tartani. Némelyikről értesülhettünk is az *Evangélikus Élet* magazinban vagy egyházunk központi internetes portálján megjelent újságcikkekben, de szinte mindegyik alkalomról felkerültek képek, rövidebb beszámolók a közösségi oldalakra is. Ismerőseink bejegyzéseit követve megbizonyosodhattunk arról, hogy ennek a „szűk esztendőnek” a nyarán mégiscsak adódott mód arra, hogy közösségi életet éljünk, testileg-lelkileg feltöltődjünk.

az idei iskolai táborunkban, az erdő mellett mi még ilyent is átélhettünk. Azóta egy vadásztól megtudtam, hogy az állat „csak” vakaródzott, nem kis félelmet keltve a békés álmukból felriadt gyermekekben és a rájuk vigyázó felnőttekben. Az élmény örökre az emlékezetükbe vésődött. Már csak azért is, mert csipkelődés is kerekedett a kalandból. A faházat, ahol a kamaszfiúk laktak, akiknek nehezebb esett a rend tartása, nevetve csak így emlegettük: „a vaddisznóól”.

A kérdésem nem az ilyen rendkívüli, hanem a „megszokott” élményre vonatkozik: az igehallgatásra. Az egyházi gyer-

Örökös garancia

Az evangélikus Arndt család táskaboltjában jártunk

Újbuda egyik üde színfoltjára már a villamosról felfigyelünk: kék, piros, szürke, lila, rózsaszín utazókofferek, hátizsákok, iskolatáskák vidám kavalkádja hívja fel magára a figyelmet a Bartók Béla úton. Mielőtt belépnénk az Arndt család budapesti boltjába, szokatlan dologra figyelünk fel: magyar zászló van a kirakat felett, rajta Bonyhád neve. Hogy miért is odailő e tárgy, milyen lelkület mozgatja a harmincegy éve működő családi vállalkozás tulajdonosait, és mi is az az Arndt-garancia, arról majd a bolt hátsó traktusában, a családi irodában váltunk szót.

A szeptemberi tanévkezdés előtt éppen iskolatáskát választó családokkal beszélgető tulajdonosok, a cégalapító Arndt Ernő és lánya, Arndt Bernadett minket is kedvesen

fogadnak. Először a szokatlan, nem táskaboltba „illő” tárgyról kérünk felvilágosítást. „Bonyhádi evangélikus család vagyunk, az olimpia és a nagyobb ünnepek idején kitesszük a bonyhádi zászlót – kezdi az édesapa –, így tisztelgünk a magyarság előtt. Persze a saját identitásunkról is elárulunk ezzel mindent. Akad vevő, aki a zászlót látva tér be hozzánk, mint a minap egy idős úr, aki maga is bonyhádi volt, s megosztotta velem a történetét.”

Arndt Ernő ilyenkor meginvitálja a vendéget egy kávéra. Örül, ha valaki beszélgetni is szeretne. Manapság ez ritkaság, erősíti meg Bernadett is. A vevők néha csak tömör mondatokban beszélnek, elszoktak a segítőkész boltvezetői magatartástól. Arndtek ebben is következetesek: náluk nem az eladandó, javítandó tárgy, hanem az ember van a középpontban. Biztos, hogy emiatt is vannak évtizedek óta visszatérő vevőik,

s mivel reklámra nem tudnak sokat költeni, hírük szájhagyomány útján terjed Pécsen, az „anyaüzletben” és itt, Újbuda szívében.

A FENNTARTHATÓSÁG JEGYÉBEN

Az üzlet talán legfontosabb egyedi szolgáltatása a bejáratnál látható két varrógéphez köthető. „Egyedülálló garanciát vállalunk minden nálunk eladott táskára, bőröndre, korlátlan ideig. Bőrdíszműveseink ingyen megjavítják az Arndt-garanciajegyet bemutató vásárlóink táskáit – meséli Bernadett. – Ezt a vállalat édesapám honosította meg. Hozzánk bármikor vissza lehet jönni, évek múlva is, de jellemző, hogy ide, a budai üzletünkbe tíz év alatt alig néhány bőröndöt hoztak vissza. Ha eléged egy hátizsák varrása, az általunk forgalmazott táskát nem kell eldobni, megjavítjuk. ▶

Ezt a fenntarthatóságért tett vállalásunkat fontosnak tartjuk. Természetesen másutt vásárolt táskákat is javítunk, díjazás ellenében.”

KRÍZISBEN IS TÁMASZ A GYÜLEKEZET

A család sok-sok generáció óta evangélikus: „Szüleim, nagyszüleim, minden felmenőm evangélikus, templomba járó volt – kezdi a családtörténetet az édesapa. – Mi is azok vagyunk, a lányaim konfirmáltak, a napokban volt a legkisebb unokám keresztelője a bonyhád-majosi evangélikus templomban. Szeretjük, támogatjuk az egyházunkat.” Mint megtudjuk, Arndt Ernő a bonyhádi evangélikus templomban konfirmált, ott is esküdt. A jelenlegi lelkésznel, Makán Hargitával éppen szoros kapcsolatban áll a család, mint Aradi András esperessel.

„A mai napig sok minden miatt hálás vagyok a Petőfi Sándor-gimnáziumnak – mondja Bernadett, aki a bonyhádi evangélikus intézményben Hargitánál tanult hittant, majd nála konfirmált; bátyjának és nővérének gyermekeit is nála keresztelték. – Hargita vitt el először a Szélrózsára, s így kerültem bele egy nagyobb közösségbe, aminek nagyon örülök. A bonyhádi ifibe is általa kapcsolódtam be, itt Aradi András foglalkozott velünk, így kerültem később a Gábrriel együttesbe is. Antal Bálinttal, az alapítóval az ifiben ismerkedtem meg. Először hegedűsnek hívtak. Később énekeltem is, csörgöztem, vokálóztam, mindenés lettem. Az *Eredendő bűn* című cédének borítótérvét is én készítettem.”

A fiatal nő szavaiból árad a közösség iránti szeretet, és ezt kérdéseinkre bővebben is kifejti: „A közösségi élmény mellett az értékrendet emelném ki. Az említett keresztelőn éppen arról beszélgettem a vőlegényemmel, mit is jelent nekünk az, hogy keresztszülők leszünk. Most nyáron volt egy családi gyülekezeti hétvége Váralján, ahol az áhítatok témája az értékrend kérdését járta körül. Jó volt evangélikus családban felnőni. A tágabb »családban«, a gyülekezeti közösségben akkor is támaszt találunk, ha krízis van, tehát nem csak a jóban tartunk ki egymás mellett. Hálás szívvel emlékezem vissza az ifikre, a konfistáboraimra, a

Szélrózsákra, a gábrrielles fellépéseinkre. Tartalmas programok, hosszú távú kapcsolatok, mély lelki élet – ezt adja nekem az evangélikus egyház közössége, ebben a keretben élem meg a hitemet.”

A PÉNZ ISTENE HELYETT AZ EGYETLEN ISTEN IRÁNTI ALÁZAT

Arndt Bernadett harmóniát árasztó személyiség. Hivatását tekintve szép pályáiv elején jár: végzett pszichológus, tanársegéd a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen, doktorálni fog. A kutatói-oktatói terület vonzza, későbbi tervei szerint a család- és párterápia felé indul. Nemzetközi konferenciákon vesz részt angolul, németül. Ám már gyerekként besegített szüleinek a boltban, megtanulta, hogy meg kell dolgoznia a pénzért. „Kétlaki vagyok, hol Bonyhádon, hol Pesten élek. A budai boltot nővérem vezeti, aki most gyeseen van, így édesapám segít be, és a nyári tanítási szünetben én is. Édesanyám a pécsi üzletet vezeti” – tudjuk meg.

A családi értékrendhez kapcsolódóan a cégalapító, Arndt Ernő elmondja, hogy szerinte rossz irányba megy a világ. Az ő értékrendje nem a most diktált trendben gyökerezik. Véleményét világlátott emberként fogalmazza meg: huszonhárom éven át élt és dolgozott Németországban, Köln mellett – perfektül beszéli a nyelvet, ketős állampolgár –, és elmondása szerint ott jóval korábban megkezdődtek a nálunk most begyűrűző folyamatok. A ke-

resztény erkölcs és családi élet, a másik tisztelete, elfogadása, a pénz istene helyett az egyetlen Isten iránti alázat az, ami- ben az Arndt család hisz.

NÉGY ÉV MÚLVA TALÁLKOZUNK

A család szorgalma felől sincs kétség. A ma két üzletet vivő családfő édesanyja indította a boltot 1971-ben a bonyhádi buszmegállóban. „A Tolna megyei Kétyről telepítették ki minket, odaválósí vagyok, onnan szöktünk haza, a nulláról kezdtük újra az életet. Nagyon vallásos volt édesanyám, minden vasárnap templomba ment. Limonádét, cigarettát árult. Később lett egy apró trafikja vegyes ajándékbolttal egy kis faházban. 1965-ben disszidáltam. Amikor apám halálakor hazajöttem látogatni, láttam: elkél a segítség. Hazaköltözve, új családot alapítva átvettem az 1989-től már csak bőrdíszműre specializálódott üzletet bent a városban. A mai virágzásban sok évtized munkája van elültetve” – meséli. Arndt Ernő kitanulta a szakma minden csínját-bínját. Legfőképpen azt, hogyan kell az emberekkel szót érteni – itt kezdődik ugyanis minden. „Nagyon szeretek beszélgetni, a honlapunkon éppen ezért a több ezer köszönetből megosztottunk pár véleményt.”

Az egyik akasztón furcsa, „márkás” bőrvövek: megtört, kilyukadt, kopott, csúf darabok. Hogy miért? „Magyar gyártóktól árulunk minőségi öveket, szintén garanciával – fogja meg Arndt Ernő a fura kollekciót. – Sok vevőnk itt hagyja mementóul a másutt vett rossz övet, ami hamarabb cserben hagyta, mint szeretne volna. Szívesen adunk tanácsot, akár táskát, akár bőrvöndöt keres a vevő. Nem az a célunk, hogy rátukmáljuk a legdrágább terméket, hanem hogy azt kapja, amire valóban szüksége van. A garancia pedig egy életre szól, tehát nem kell aggódnia. Szeretünk mindent, ami magyar. Emellett amerikai és nyugat-európai minőséget kínálunk.”

Kevésbé haszonelvű ez a hozzáállás, hiszen így nem évente vesz új hátitáskát a gyerekeknek a család: egy-egy darab a testvérré is átöröklődik. Mi az oka, hogy az országban egyedülálló módon tettek ilyen vállalatot? – érdeklődünk. „Többet akartam adni, mint más – idézi fel az édesapa. – Először egy- és két éves, majd örökös garanciát vállaltam. Ennek már húsz éve. Amíg én élek, így lesz. Nem számít, hogy ez nem hoz hasznot. Nekünk az fontos, hogy ne termeljük a szemetet.”

A lánya is bólogat: „A fenntarthatóságot a saját életünkben is gyakoroljuk. A Szélrózsa ökosátrat csináltunk, támogatjuk az újrahasznosító és a hulladékmentes szemléletet otthon is, és az árakészletünkkel is. Ma nem fogyasztóbarát a kereskedelem. Amit mi csinálunk, az sokszoros túlteljesítés. Hosszú távra adunk el: úgy köszönünk el a vásárlótól, hogy »négy év múlva találkozunk«. Szerencsére ezt sokan értékelik. De nehéz a fennmaradásunk a multik versenyében.”

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Csak kérdésünkre árulják el, hogy évente nagy értékű iskolatáska-adomány-nyal, illetve -kedvezménnyel támogatják a Nagycsaládosok Országos Egyesületét és a Katolikus Karitást.

ELÉGEDETT VEVŐ, BOLDOG ELADÓ

Most, augusztus végén az iskolatáskák vannak a fókuszban. „Nem vagyunk drágák, hiszen látjuk az olcsóbb, itt-ott árult táskák sérülékeny pontjait. Sajnos azokat hiába hozzák ide, mi sem tudjuk javítani, a cérna, a bélés, a cipzár, az anyag úgy van előállítva, hogy »használd és dobd el«, lehetőleg évente. Mi ilyen terméket nem árulunk, csak olyat, amihez van alkatrésze a gyártónak” – mondja Bernadett. Kérdésünkre, hogy ő milyen táskával jár, nevetve válaszol: „Én nem a nőies bőrtáskákat, hanem a praktikus hátizsákot szeretem. Évekig voltam kollégista, fontos volt, hogy

beférjen a laptop, a ruha, a telefon, és már indulhassak is.”

Mi az igazi öröm, a siker? Egymásra néznek: „Amikor valaki visszajön, és elmondja, évek óta jól szolgálja az itt vett táskája. És hogy milyen jó volt kicsit beszélgetni erről-arról. Még kávéval is megkínáltak.” A fiatal tulajdonos hozzáteszi: mindig elmondják a vevőknek, lehet, hogy a táska olcsóbb, de jobban illik a vevő igényéhez. „Mi ilyen őszinték vagyunk. Néha csodálkoznak is, hogy lebeszéljük a drágábbról.

Hoztak már nekünk hálából tortát, plüssvirágot. Ez a legjobb. Több százezer megjavított táska és még több elégedett vevő.”

A jövő? Nagy kérdés. Generációváltásban van a vállalkozás. Arndt Ernő gondolkodóba esik: „Nem tudom, ki viszi tovább. Majd eldől, hogyan tovább.”

Búcsúzásnál megismerkedünk korunk új találmányával, az okoshátizsákkal, amelyen az USB-kimenet segít, hogy útközben akár a telefonunkat is feltölthessük. Futó pillantást vetünk még a pénztárcák, esernyők felé, megsimítjuk a bőrtáskák finom anyagát, a „fapados” kabinpoggyásznak megfelelő bőrvöndök színéről még a nyári utazásokra asszociálunk.

Bernadett így búcsúztat: „Várunk vissza szeretettel, hétvégén is itt vagyunk!” Majd odafordul egy belépő kisgyerekes anyukához, hogy segítsen iskolatáskát választani a leendő elsősnak.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Fókuszban a gyülekezet

Népszerű teológia rovatunkban ez alkalommal néhány, a gyülekezeti életet érintő kérdést járunk körül. Bízunk abban, hogy olvasóink motivációt éreznek majd arra, hogy a felvetett kérdésekre a gyakorlati válaszokat a saját közösségeikben keressék.

„Mikor alapították a gyülekezetet? Mikor volt nálatok a legerősebb az ébredés? Milyen ma egy elvándorló faluban megtartani a gyülekezetet?” Ilyen kérdések gyakran elhangoznak, ha nagyobb egyházi találkozók különböző területekről származó gyülekezeti tagok vagy lelkészek egymással beszélgetnek. Szívesen hallunk egymásról, jó megismerni egy másik gyülekezet történetét, tanulni belőle, épülni általa. Egy teológushallgató például minden gyülekezeti szuplikációs igehirdetése mellett úgy mutatja be azt a gyülekezetet, ahol szolgált, hogy a gyülekezetből „hoz” egy érdekes történetet.

Milyen jó, hogy a múltunk és a jelenünk kapcsán sok történetet meg tudunk osztani egymással! De vajon a történeteken túl miről mesélnek még gyülekezeteink? Tudunk-e például arról, mit jelent a gyülekezetek konkrét életében a misszió kérdése, hogyan fejleszthető a gyülekezeti diakónia, milyen örömmökökkel vagy kihívásokkal küzd az ifjúsági élet szervezése, vagy éppen milyen új katechetikai programot igyekszik megvalósítani egy-egy gyülekezet? Felmértük-e már, hogyan fejleszthető társadalmi nyitottságunk, hol tudunk szorosabb kapcsolópontokat kialakítani a bennünket körülvevő közösségekkel?

GYÜLEKEZETKUTATÁS

A gyakorlati teológiában az 1970-es évek óta egyre nagyobb szerepet tölt be a gyülekezetkutatás. Ez az újszerű gyakorlati teológiai szemlélet segíteni tud abban, hogy pontosabban lássuk, mi történik gyülekezeteinkben, és ez hogyan kapcsolódik szélesebb körű, akár egyházi, akár társadalmi folyamatokhoz. A gyülekezetkutatásban is összekapcsolódik a gyakorlati teológia és a társtudományok, mint például a szociológia vagy a pszichológia. A társtudományok módszerei segítenek abban, hogy egy adott kérdésfelvetésre a vélemények megszólaltatása mellett a lehető legpontosabb válaszokat kapjuk meg.

A gyülekezetkutatás abban is segít, hogy a gyülekezetek egymást is minél jobban megismerjék. Sokszor feltételezzük,

vizsgálunk gyülekezeteink lelkiségi hátterét, még akkor is, ha sokszor inkább tartózkodunk ettől a kérdéstől. Pedig milyen lelki gazdagságra tudna rámutatni az, ha megvizsgálunk, gyülekezeteink tagjai hogyan olvassák a Bibliát, használják-e napi rendszerességgel az *Útmutatót*, illetve annak papíralapú változatát, applikációs vagy

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ALBIN HILLERT / LVSZ

hogy evangélikus egyházunkon belül nagyon hasonló rendszerben működnek gyülekezeteink. Legtöbbször azonban elég egy beszélgetés, és kiderül, a sok-sok hasonlóság mellett mennyi különleges és egyedi történetünk van, úgy, ahogyan megvannak az egyedi nehézségeink és problémáink is.

A gyülekezetkutatás már önmagában rámutat arra, mennyire szíve-lelke egyházi közösségi életünknek a gyülekezet. A gyülekezet az a formálódásra teret biztosító közösség, amelyben a hitformálódás jelentős része megtörténik. A gyülekezetben lesz a részvételből identitás, a keresésből odatartozás, a kérdésekből pedig új értelmezési rendszer. A gyülekezet tud szocializációs és nevelési tér lenni, baráti és testvéri közösség vagy éppen menedék a bajba jutottak és segítséget kérők számára. A gyülekezet az a közösség, ahol a közösségben megéljük a hitünket, hogy onnan kiindulva egyéni és családi életünkben is láthatóvá, tapasztalhatóvá váljék hitünk.

Hogyan történik ez a hitmegélés? Nagyon érdekes kép rajzolódna ki, ha meg-

közösségimédia-alapú formáját találják-e hasznosabbnak vagy praktikusabbnak! Egyáltalán olvassák-e az *Evangélikus Élet* magazint, egyházunk kéthetenként megjelenő, identitást erősítő, hitmélyítő újságját?

Evangélikus egyházunk és gyülekezeteink számára fontos tradíció hitvallásosságunk kérdése. Izgalmas kutatás lenne azt vizsgálni, vajon az elmúlt évtizedekben az evangélikus gyülekezetekhez csatlakozók hogyan tekintenek evangélikus identitásunkra. Hogyan tudjuk átadni lutheránus történelmi és teológiai kincsünket mindazoknak, akik a keresztény hit útjára az evangélikus gyülekezetekben találnak rá?

MISSZIÓI TUDOMÁNYTERÜLET

A gyülekezetkutatás egyik legfontosabb területe ma a misszió kérdése. Nem csupán azért, mert égető kérdés evangélikus egyházunk számára a gyülekezetek növekedésének ügye, hanem azért, mert a misszió létjogosultsága nem tüneti kezelés kérdése.

A missziói küldetés alapvető elhívása Isten minden gyermekének. Hiszünk abban, hogy Isten, aki bennünk is elkezdte a jót, a szabadulás és a reményesség munkáját, akár rajtunk keresztül, a mi megváltozott életünkön keresztül is tud új életet adni másoknak is. A misszió maga a hitmegélés, az a minden emberi értelmet meghaladó bizalom, hogy Isten Szentleke megérinti szívünket és életünket, és Jézus útjára vezet bennünket.

A misszió, az evangélium hirdetése nem a lelkészek kizárólagos feladata. A gyülekezetkutatás olyan stratégiai megoldásokat is kutató, amelyekkel közös felelősségünké válik az örömhír továbbadása. Gyülekezetépítés-előadáson vetette fel egy felnőtt hallgatónk: igen fontos lenne gyülekezeti tagokat is bevonnani a gyülekezetek építésébe, az elköltözött megkeresésébe, a családonrokonságon belüli evangélikusok feltérképezésébe és ha szükséges, a velük való kapcsolattartásba, az egyházi vérkeringésben belüli „megtartás” szervezésébe.

A gyülekezetkutatás kérdésköre egészen világosan rámutat arra: közösen kell gondolkodnunk azon, milyen kérdések fontosak számunkra, mit érdemes teológiai tudományossággal is kutatnunk, hogy jobban rálássunk helyzetünkre és lehetőségeinkre.

Az elmúlt másfél év pandémiás tapasztalatai is sokat jelentenek a gyakorlati teológia és a gyülekezetkutatás számára. A megváltozott istentiszteleti „helyszínek”, az úrvacsora és a közösség hiánya, a digitális világ kényszerhelyzete és térhódítása mind-mind új tapasztalatokat hozott, de ezek hosszú távú ha-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ

tásait figyelemmel kell kísérnünk, hogy egyházként és gyülekezetekként is dialógusban tudjunk maradni új társadalmi helyzetekkel és folyamatokkal.

EGY JÓ PÉLDA

A 2021–2022-es tanévvel kezdődően evangélikus egyházunk a református egyházzal együtt részt vesz egy európai protestáns konfirmációi kutatásban. Cél az, hogy a kérdőíves kutatás alapján pontosabb képet kapjunk a konfirmándusok várakozásairól, az őket megérintő kérdésekről, egyházi gyakorlatokról, formálódó hitükről. A kérdőíves kutatásban a konfirmándusokhoz hasonlóan a lelkészek és a konfirmációs felkészítésben részt vevő gyülekezeti munkatársak is elmondhatják véleményüket.

A nemzetközi kutatócsoport összegezve és a részt vevő országok és egyházak szintjén is gyakorlati teológiai elemzést végez arról, 2022-ben milyen hittartalom, milyen hitgyakorlat kapcsolódik a konfirmációhoz.

Ez a kérdőíves kutatás a maga nemében új és különleges lesz. Nem papíralapon kell majd kitölteni, hanem egy olyan internetes oldalon jelenik meg a kérdőív, ahol a kérdések gyülekezetenként kitölthetők és az első év után évente megismételhetők.

A kérdőíves felmérés célja, hogy az eredmények ismeretében tudjunk élni a konfirmációra felkészítő szolgálatunk fejlesztésének lehetőségével. Lehetőségünk lesz arra, hogy reflektáljunk a gyülekezetek konfirmációi gyakorlatára, annak sikeres és kevésbé sikeres vonásaira, és bátrakká váljunk a kereteken belül változtatni, megújulni és Isten segítségét kérni egészen speciális kérdésekben is.

Ez a konfirmációs kérdőíves oldal magyar nyelven is elérhető lesz először a konfirmándusok és a lelkészek számára, majd – terveink és reményességünk szerint – a jövőben a gyülekezetek számára is. Így akár gyülekezeteken belül is megvalósulhat az önálló gyülekezetkutatás, a közösségfejlesztés, a gyülekezeti tagok véleményén alapuló közös gondolkodás és útkeresés.

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

A szerző evangélikus lelkész, egyetemi adjunktus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: SHUTTERSTOCK.COM

Lutheránus öntudattal

Klaus-Rüdiger Mai könyveiről

Németországban a Luther életéről, munkásságáról szóló közéleti eszmecsere politikai rendszereken átívelő ügy. A reformátor életműve a náci időkben a hazafiság, a nemzeti elkötelezettség, az NDK-s időkben az antifeudalizmus és a szocialisztikus eszmék jegyében válhatott a rendszer támaszává – többnyire teljes egészében figyelmen kívül hagyva tanításainak teológiai tartalmát, társadalom- és történetiszemléletének komplexitását. Sokat vitatott kérdés, hogy ez vajon használt vagy inkább ártott-e az evangélikus egyháznak, befolyásolta-e a hitéleti mindennapokat, vagyis hogy a közéleti diskurzusban való részvétel és a hitvallásos lelkület miként egyeztethető össze.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Manapság még inkább így van ez, amikor a migráció vagy a járványkezelés kapcsán a napi politikai, gyakran pártpolitikai viták olyan kérdésekről szólnak, amelyek kapcsán megkerülhetetlen a lelkiismereti, hitelvi alapú megközelítés. Egy olyan országban sem könnyű ezt a helyzetet kezelni, ahol – ellentétben a magyarországi viszonyokkal – az egyházak anyagi helyzete egyáltalán nem függ a mindenkor kormányzó erők jóindulatától. Nagyon keskeny ugyanis az a mezsgye, amelyen járva a politikát is foglalkoztató ügyekben való megnyilvánulás aktuális és közérthető mondanivalóval bír, ugyanakkor megőrizheti egyházi, hitvallásos jellegét, és nem válik egyszerű pártpolitikai propagandává. Sőt az egyszerűsítésre törekvő kommunikáció sem tudja, akarja egyik vagy másik politikai sarokba betolni.

Nemrégiben a Mathias Corvinus Collegium vendégeként Magyarországon járt Klaus-Rüdiger Mai, aki a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve a tekintélyes Herder Könyvki-

adónál jelentette meg a *Németországhoz tartozik-e Luther? (Gehörte Luther zu Deutschland?, Verlag Herder, 2016)* című könyvét, míg a wormsi birodalmi gyűlésre való ideai fél évezredes emlékezés jegyében az *E világ minden ördöge - Luther Márton Wormsban (Und wenn die Welt voll Teufel wär - Martin Luther in Worms, Evangelischer Verlagsanstalt, Lipcse, 2020)* című munkáját. Előbbi címválasztása tudatos reflexió Christian Wulff korábbi német államelnök 2010-ben tett, sok vitát kiváltó kijelentésére, mely szerint „der Islam gehört zu Deutschland”, vagyis hogy az iszlám Németországhoz tartozik. Ennek alapján – és főleg a hazai ez irányú eszmecsere leegyszerűsítő hangvételéhez szokva – azt gondolhatnánk, hogy Mai abba a kultúrharcos kórusba áll be, amely csak a bevándorlás következtében erősödő iszlamizálódásban látja a „keresztény Európa” végveszélyét. Pedig Mai, miközben gyakran bírálja a hivatalos német egyházi megnyilvánulásokat, sokkal inkább arról beszél, hogy miként kell megerősítenünk keresztényen, lutheránus hitünket, identitásunkat ahhoz, hogy szembe tudjunk szállni az európai értékvilágunkra leselkedő civilizációs veszélyekkel.

A wormsi birodalmi gyűlésről szóló kötet is voltaképp erről szól. Végigköveti Luther útjának állomásait Wittenbergből Wormsba, pontosan leírva azt a folyamatot, ahogy a szerzetes professzor számára egyre inkább világossá válik eszméinek társadalmi, politikai hordereje. Husz János százhat évvel korábbi máglyahalálának felidézésével érzékelteti, hogy milyen kockázatokkal járt a hivatalos vagy akár a többségi állásponttal való szembeszegülés, majd részletesen elemzi az 1517 októberében indult folyamatot, különös tekintettel az 1519-es lipcsei disputáció fontosságára. A Wormsban töltött napok részletes leírása, a szentszéki és a birodalmi álláspontok alakulásának bemutatása által kirajzolódik a reformátor megjelenésének világtörténelmi jelentősége. A szerző közben a Szentírás fordítását övező teológiai, szemantikai dilemmákra is kitér, aláhúzva a hétköznapi nyelvhasználat hitformáló jelentőségét. Luther lelkiismereti kiállásának és az ezt övező politikai támogatás formálódásának bemutatása számos mai áthallást lehetővé tesz, de nem erőltet. A nemzeti érdek és a birodalmi, illetve az összeurópai szempontok összeegyeztethetőségének kérdése éppúgy megjelenik, mint a teológiai tudományos érvelés és a politikai szerepvállalás egyidejűségének problematikája.

Klaus-Rüdiger Mai – aki látogatásakor levéltárunkban Luther Márton végrendeletét is látta – jó arányérzékkel, igen olvasmányosan, a megértést segítő szubjektivitást sem nélkülözve dolgozza fel a wormsi birodalmi gyűléssel kapcsolatos történéseket. A Luther Kiadó sorozata a reformátor írásainak okosan, napjaink igényeire igazodóan válogatott gyűjteménye, hiánypótló kezdeményezés, nyilvánvalóan tudományos igénnyel. A szárszói parton olvasva Mai könyveit, a világi és egyházi közélet kérdéseiről beszélgetve arra gondoltam, fontos lenne, hogy Luther Márton történelmi, közéleti jelentősége nálunk is minél szélesebb körben tudatosodjék. Érdemes volna tehát megfontolni az *E világ minden ördöge - Luther Márton Wormsban* című kötet megjelentetését magyar nyelven.

■ PRÖHLE GERGELY

Egy elfelejtett rézmetsző

Czetter Sámuel, az „orosházi fi”

Két évszázadnál is régebben élt a messze földön ismert rézmetszőművész, aki alkotásait így írta alá: „metszete Czetter Sámuel orosházi fi”. Hogy ki lehetett Czetter Sámuel, aki magát orosházinak vallotta, azt már Veres József, az Orosháza történeti és statisztikai adatok alapján címmel 1886-ban megjelent kitűnő könyvről is ismert tudós evangélikus lelkész, országgyűlési képviselő is igyekezett feltárni, azóta azonban több új adatot sikerült kideríteni személyéről.

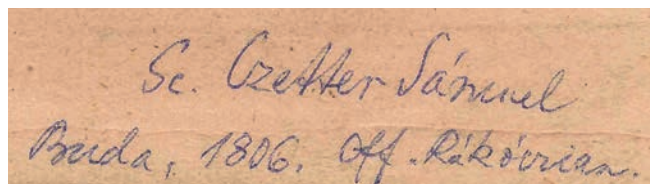
Czetter a 19. század elejének egyik legjobb magyar rézmetszője. Dolgozott a Bécsben kiadott *Hadi és Más Nevezetes Történetek* című folyóiratnak, majd a *Magyar Hírmondónak*. Életének volt olyan időszaka, amikor elsősorban arcképek metszésével foglalkozott. Kortársairól, a közélet és az irodalom jeleiről készített találó portrékat. Katonai viseletképeivel, térképeivel, folyóirat-illusztrációival is nevet szerzett magának.

1965-ben látott napvilágot Nagy Gyula szerkesztésében az *Orosháza története* című könyv. E kötet Elek László által írt *Kiemelkedő egyéniségek az első évszázad kultúrtörténetéből* című fejezetében olvashatunk Czetter Sámuel munkásságáról. A szerző felhasználta Pataky Dénes és Rózsa György művészettörténészeknek az 1950-es évek elején kiadott adatgazdag munkáit. Megválaszolatlan maradt azonban a művész származása, születési és halálhelye, ideje és az, hogy mi kötötte őt Orosházához.

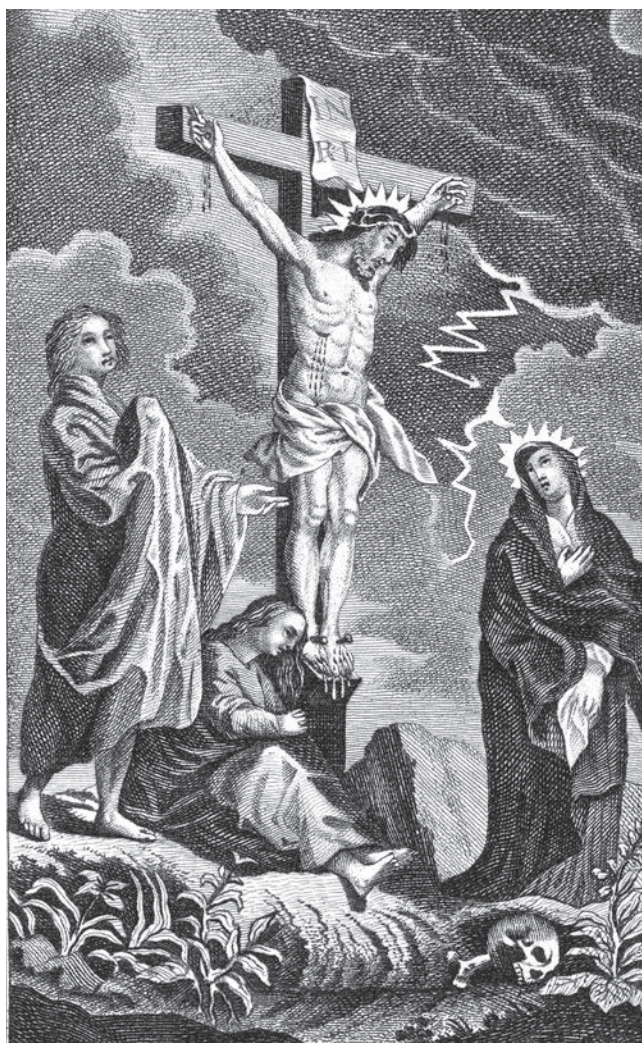
„OROSHÁZI FI”

Az 1965–1968 között megjelent *Művészeti lexikon* megfelelő kötetében rábukkanunk Czetter (Tzetter, Zetter) Sámuel nevére. A Győr vármegyei Felpécen született 1765-ben. Sámuel apja, Tzetter Godfried 1758-tól a falu evangélikus papja volt 1767-ben bekövetkezett haláláig. Feleségének, egyben Sámuel édesanyjának a neve Krnuch Mária. Feltételezhető, hogy az anya – Tzetter Godfried halála után – Orosházára ment férjhez, a kis Sámuel így érkezhett a településre.

A perdöntő nyom az anya Orosházára költözéséről az orosházi evangélikus halotti anyakönyvben található. A szöveg így szól erre vonatkozóan az 1786. január 19-én kelt bejegyzésben: „Néhai Tiszt. Horvát András Uram özvegye Nemz. Krnuch Mária Asszony an. 56. at.” Ezek szerint Horvát András (1715–1785) orosházi evangélikus lelkész az első feleségének elhalálása után házasságot kötött a szintén özvegyen maradt Czetter Godfriedné Krnuch Máriával, aki ötvenhat éves korában Orosházán halt meg.

Kézírás A keresztre feszített Krisztus siratása című kép hátoldalán

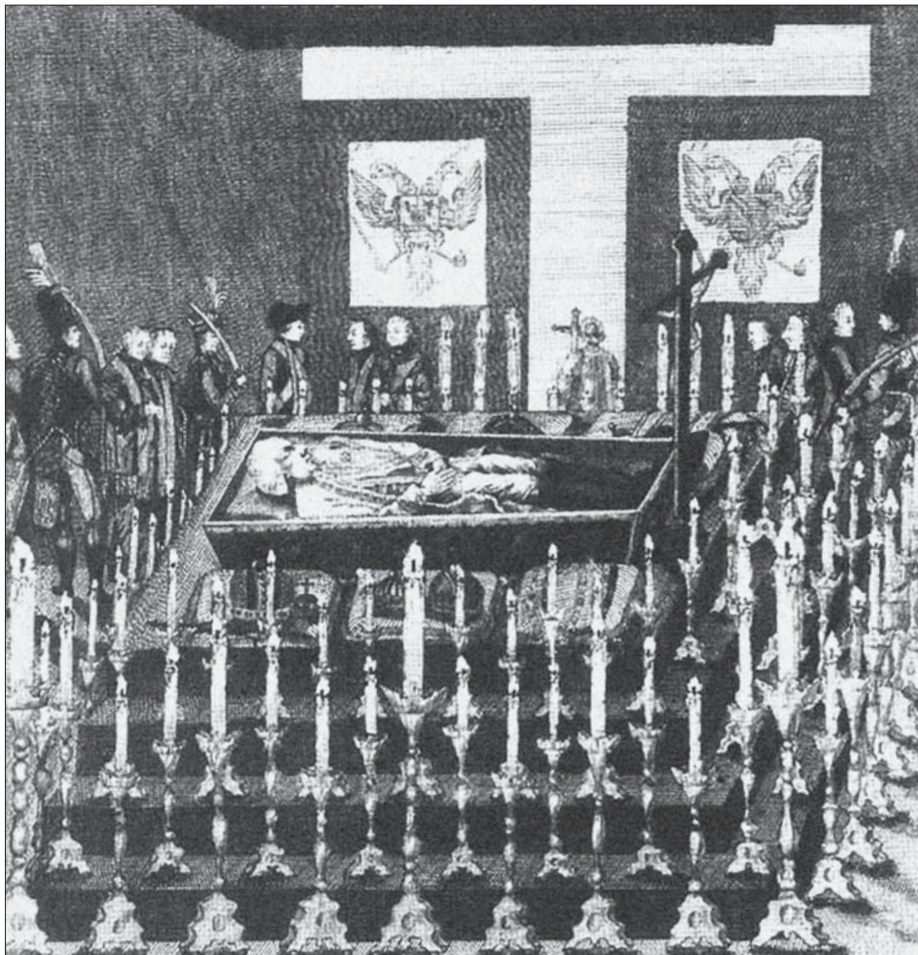
A keresztre feszített Krisztus siratása (1806)

Horvát András és Krnuch Mária esküvőjének helyét és időpontját végül az *Őskereső*, a Magyarországi Evangélikus Egyház online anyakönyvi adatbázisa segítségével találtuk meg, szintén a felpéci anyakönyvben: „1767 october 20-án özvegy Tiszteletes Horvát András Úr Oroszegyházáról [így! – K. O.] özvegy Czetterné Asszonnal, Kernos [így] Máriával. Tanuk: Tiszt. Kutsány István – Bozzay Miklós – Eskető lelkész: Johannes Csáky.”

Mindezek alapján nyilvánvalóvá vált, hogy a később művésszé lett Czetter Sámuel még nem volt két és fél éves, amikor Horvát András nevelt gyermekeként Orosházára került. Itt eszmélt a világra, itt töltötte gyermekkorát, itt élt családja, ezért vallotta magát orosházinak. Az bizonyos, hogy Horvát András első házasságából több gyermek született. (Fiai közül a pozsonyi evangélikus líceum hallgatója volt 1774-ben a tizenkilenc éves Horvát András, 1778-ban a tizenhét éves Horvát József.) ►

CZETTER A CSÁSZÁRVÁROSBAN

Egy magyar nyelvű imádságoskönyv címlapjára írt saját kezű feljegyzéséből tudhatjuk, hogy Sámuel 1780-ban, tizenöt éves korában már Bécsben élt. 1783-ban a bécsi képzőművészeti akadémia anyakönyvében megtalálható a neve mint rajzolóé; ekkor a rézmetszők szakosztályát látogatta. Első rézmetszete Az *ídom* címmel (Dürer után) 1786-ból ismert.

II. József ravatala 1790-ben (reprodukció)

A nyelvújítás vezéralakja, Kazinczy Ferenc arra kérte, hogy a Czetter nevet hagyja el, s nevezze magát inkább Orosházinak. Az „orosházi fi” megnevezés először a *Gróf Pálffy granaterosai* című rézmetszetének aláírásakor szerepel, „Orosházi Fi Tzetter írta s metzette 1789” formában.

Bécsi éveiben az 1780-as évek végétől Görög Demeter, a *Magyar Hirmondó* című – a császárvárosban megjelent – hírlap szerkesztője és mások is megrendelésekkel támogatták. Tudjuk, hogy maga Kazinczy Ferenc kérte fel mecénásnak Balassa Ferenc grófort, aki elfogadva a kérést, egy alkalommal száz forintot szánt megrendelésre. A szakma azt tartja, hogy a művész talán legszebb munkája a Maulbertsch-kompozíciót sokszorosító *Vénusz diadalma*. 1790-ben a *Hadi és Más Nevezetes Történetek* című lap, a II. József halálával kapcsolatos birodalmi gyász érzékeltetve, Czetter valóság-hű rézkarcát (II. József a ravatalon) mellékelte illusztrációként.

Czetter nagy művészi gonddal és becsvágygal tett eleget minden felkérésnek. A tisztán dolgozó, magabiztos kézzel és

szemmel ábrázoló rézmetszőt különösen sokra értékelték, minőségi munkákkal, figurális kompozíciókkal, elismert művészek alkotásainak, portréinak, tájképeinek, viseletrajzainak rézkarc útján történő sokszorosításával bízták meg.

Körülbelül tizenöt tehetjük azoknak a Czetter készítette háborús-katonai illusztrációknak (ágyútípusok, ágyúállások, harci tudósítások) számát, amelyeket főként a török elleni harcokat ismertető hírlapi tudósításokhoz mellékeltek a szerkesztők. Ide

sorolható: *Nándorfehérvár ostroma, Hadihajó, Táj katonákkal*.

Különösen a portréábrázolást kedvelte és művelte nagy hozzáértéssel. A pontosan dolgozó művészt körülbelül harmincöt-negyven portré elkészítésével bízták meg. A szakemberek szerint az úgynevezett pontoszó modorban (vonalak helyett pontokkal) készült arcképei fontos alkotások. Ezek közül néhányat megemlítünk: Dugonics András író, egyetemi tanár; I. Ferenc, 1792-től haláláig magyar király; Schedius Lajos, a pesti evangélikus gimnázium megalapítója, illetve gróf Széchényi Ferenc könyvtár- és múzeumalapító.

A CÁR SZOLGÁLATÁBAN

Tudjuk még Czetterről, hogy 1807-ben Bécsből Oroszországba költözött I. Sándor cár meghívására, ahol örömmel fogadtak és alkalmaztak magyar szakembereket. A szentpétervári egyetem természettudományi múzeumában lett *chalcographus*, rézmetsző. Fennmaradt metszete: *I. Sándor bevonulása Moszkvába 1809. december 6-án*.

Legutolsó ismert műve, *A Kreml látképe* (Joseph Dietrich után) 1819-ben keletkezett. Karacs Teréz, a ma-

gyar nőnevelés egyik úttörője szerint Czetter Oroszországban őrnagyi rangban gazdagon élt, és ott is halt meg. Mások azt állították, hogy 1821-ben hazatért, és 1829-ben még látták Pesten.

Az idősebb korára vonatkozó eltérő adatok ellenére ahhoz nem fér kétség, hogy Czetter Sámuel jelentős alakja a magyar sokszorosító grafika történetének. Kortársai közül kiemelkedett, és a bécsi és szentpétervári mesterek mellett is megállta a helyét.

(Az írás elkészítéséhez a szerző felhasználta a Czetter Sámuel munkásságával kapcsolatos tanulmányokat, illetve saját, Czetter Sámuel rézmetsző, orosházi fi című, *A Mi Orosházánk* című folyóirat 2021/1. számában megjelent dolgozatát is; a tételes irodalomjegyzék ott olvasható.)

■ KOSZORÚS OSZKÁR

A szerző könyvtáros, az Orosházi Evangélikus Egyházközség nyugalmazott levéltárosa

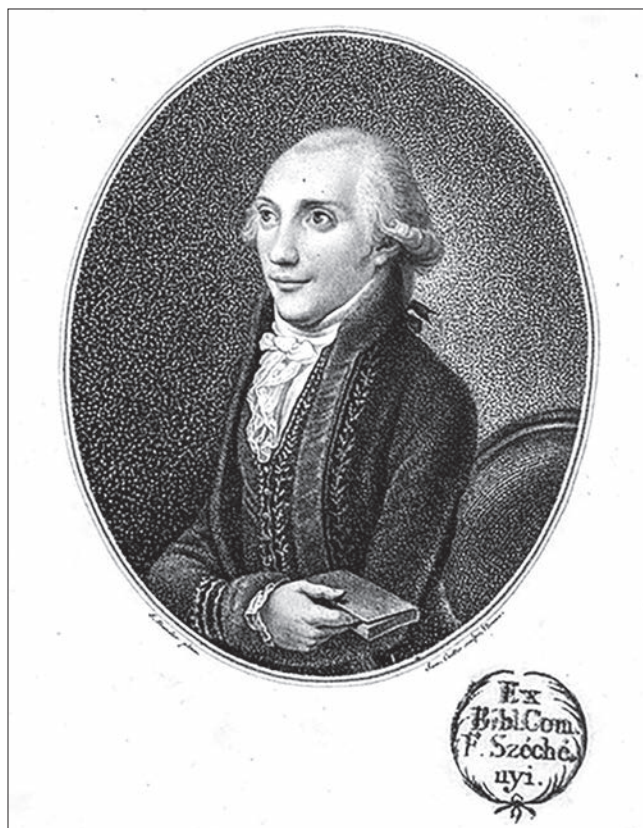
I. Ferenc király

Gróf Széchenyi Ferenc (1798)

Dugonics András

Schedius Lajos

Több keresztény vitát a társadalomnak!

Perintfalvi Rita és Hodász András diskurzusáról

Vannak a magyar egyházi közéletben is meghatározó szereplők. Nem nevezem őket celebeknek, mert a celebeknek a celebségükön kívül semmijük sincs. Csak celebnek lenni pusztán formáság. És sokszor még annak is rossz. Akikről én beszélek, azoknak vannak gondolataik, van megalapozott véleményük és nem utolsósorban jó kommunikációs képességük. Közülük is kiemelkedik az utóbbi években Perintfalvi Rita katolikus teológusnak, a Grazi Egyetem oktatójának és Hodász András katolikus papnak, a Papifrankó YouTube-csatorna alapítójának tevékenysége.

Némrégiben történt közöttük egy igen erősre sikeredett „véleménycsere”. Mindez – természetesen – az online térben, így velem együtt sok-sok ezren voltak tanúi a dolognak. A szóváltás oka Perintfalvi Rita közelmúltban megjelent,

Amire nincs bocsánat – Szexuális ragadozók az egyházban című könyve volt, amelyre Hodász András egy videóban reagált, egyebek között hangot adva annak a kritikájának, hogy szerinte a szerző az áldozatok helyett inkább saját magát

állította a mű középpontjába. Perintfalvi Rita több Facebook-posztban is reagálva határozottan visszautasította a vádat.

ELFELEJTETTÜNK VITÁZNI

Mindemellett (vagy inkább mindezek ellenére) sikerült a *Magyar Hang* hetilap újságírójának, Gulyás Balázsnek összehoznia közöttük egy személyes jelenléttel járó, igazi offline vitát, ezúton is köszönet érte. Az erről szóló kétoldalas írás pedig meg is jelent a lapban (*Júdás miatt nem érdemes elhagyni Jézust; Magyar Hang, július 23–29., 18–19. o.*).

Előre leszögezem, hogy nem fogok a könyv és a cikk apropójáról, a római katolikus egyházban a papok részéről elkövetett szexuális visszaélésekről értekezni. Nem lenne fair egy másik felekezetből, kívülről bekiabálni. Inkább magáról a vitáról mint olyanról ejtenék néhány szót.

Ma Magyarországon gyakorlatilag nincsen vitakultúra. Sárdobálás, mocskolódás és identitásharc van, de vita? A kulturált vitának ugyanis az az előfeltétele, hogy vitapartnernek tekintem a másikat, nem pedig ellenségnek. Megtiszteltem azzal, hogy ő is gondolkodó lény, akinek véleménye, álláspontja van, amellyel én ugyan nem értek egyet (nyilván ezért vitáztunk), de ettől még nem gondolom őt senkiházinak. De még ha, ne adj’ Isten, esetleg talán a vita hevében annak gondolom is, akkor sem kezelem akként! Miért? Mert kulturált ember vagyok.

EGY ASZTALNÁL

Éppen ezért volt meglepő számomra, hogy egy ennyire kulturált vitát olvashattam a lap hasábjain. Nem mintha nem néztem volna ki a vitázó felekből a kulturáltságot, de a jelen magyar rögválóságában bizony felkapom a fejem, ha ilyet látok. Számomra – kis túlzással – kataritikus volt az alábbi néhány sor:

FOTÓ: MALATINSZKY DÁVID

”

A kulturált vitának ugyanis az előfeltétele, hogy vitapartnernek tekintem a másikat, nem pedig ellenségnek. Megtisztetem azzal, hogy ő is gondolkodó lény, akinek véleménye, álláspontja van, amellyel én ugyan nem értek egyet (nyilván ezért vitázunk), de ettől még nem gondolom őt senkiházinak.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: GIORGIO GRANI / UNSPLASH.COM

„H. A.: Nagyon sajnálom, hogy a videóban nekem is elgurult a gyógyszerem, ezért bocsánatot kérek Ritától.

P. R.: Van egy képünk a másiktól, de mi annál sokkal közelebb vagyunk egymáshoz. Egyszer menjünk már el sörözni egyet.

H. A.: Miért is ne!”

Ez az idézet (főleg kontextusában) tökéletesen leírja azt, hogy mit jelent a kulturált vita. Azt jelenti, hogy bár nem értek egyet a másikkal, mégis emberszámba veszem, és hajlandó vagyok reflektálni a másik személyéről alkotott véleményemre, illetve a saját viselkedésemre is. Sőt még bocsánatot is tudok kérni, ha elragadtatom magam a vita hevében. Több ilyen vitára lenne szükség. Sokkal többre.

VEGYES TANULSÁGOK

Az eddig leírtakon túl számomra van még két – egy negatív és egy pozitív – tanulsága ennek a beszélgetésnek.

Nézzük először a negatívát. A közösségi média megteremtette azt a felületet, amelyen vélemények, gondolatok, eszmék és ügyek térben és időben szinte korlátlanul ütközhetnek, egyetlen egyetemes vitafelületet alkotva. Azonban a fizikai jelenlét, az azonnali emberi reakció és a személyesség hiánya sok esetben eltorzítja mind a gondolatot, mind a viselkedést és akár magát az embert is. Ez nem segít a nem létező vitakultúránkon. Nagyon nem. De lám, mihelyt a felek leülnek egy légtérbe egymással szemben, kiderül, hogy nincsenek is olyan messze egymástól.

A pozitív tanulság pedig az, hogy van remény. És ez a remény a kereszténységben van. Hol találunk ma akár politikai, akár más közéleti területen olyat, hogy „szerintem nem helytálló, amit mondasz, de bocs, hogy így viselkedtem, tévedtem veled kapcsolatban”? Elárulom: sehol. Pontosabban sehol máshol. Mert két

keresztény ember számára – akik amúgy olyan távol vannak egymástól teológiai értelemben, amennyire az egy felekezeten belül csak lehetséges – ott a lehetőség, hogy megértsék és megérezzék azt, hogy a távolság ellenére mindketten ugyanoda, Isten országához tartoznak.

„Ezért tehát nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek” – írja Pál apostol (Ef 2,19). Ha mi, keresztények megtanuljuk azt, hogy a világnézeti és teológiai véleménykülönbségek ellenére polgártársak vagyunk Isten országában, sőt ha nem csupán megtanuljuk, de gyakoroljuk is, akkor van remény arra, hogy soként, világosságként (Mt 5,13–16) és polgártársként hatni tudunk arra a közösségre, amelyet Magyarországnak nevezünk.

■ KOVÁCS VIKTOR

A szöveg július 30-án jelent meg a *Kötőszó evangélikus közéleti blogon.*

Az ígéret szép szó

„Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó.” Ezekben a szép nyári napokban rengetegszer eszembe jut ez a közmondás. Talán mert egyik alkalom a másikat éri, ahol komoly ígéretek, fogadalmak hangzanak el.

A keresztelekőn a szülők és keresztszülők tesznek ígéretet Istennek, hogy az ő rendjét és igéjét megismertetik majd a keresztvíz alá tartott kicsi gyermekkel. Az esküvőkön a fiatal párok kérik az áldást házassági szövetségükre, hogy kitartóan tudják egymást szeretni és megbecsülni.

Szépek ezek az ünnepek, sokan jelen is vannak ilyenkor. Tele a templom a rokonokkal, ismerősökkel, együtt örülőkkel. Aztán telik az idő, az ünnep fénye elhalványul, és vannak napok, amikor nem is olyan könnyű megtartani az ígéreteket. De vajon meg lehet?

Amikor a gyerekeim kicsik voltak, mindig nagyon komolyan számon tartották az ígéreteimet. Ha két mesét ígértem, bármilyen későn végeztek a fürdéssel, emlékeztek, hogy kettő jár nekik. Ha szerepeltek az oviban vagy a suliban, számítottak arra, hogy ha megígértem, bármilyen nehéz volt is hazaérni, ott leszek a műsoron, és a mosolyommal erősítem őket. A szülinapi torta megsütéséhez időnként csak éjszaka tudtam hozzálátni,

de éreztem, hogy mennyire bíznak az ígéretemben, így elkészítettem fáradtan is. Cserébe ők is igyekeztek megbízhatók lenni, amennyire tudtak.

De hogy ez mindig könnyű lett volna, azt nem állíthatom. Ha figyeltétek már, hogyan visz a szél egy darab papírt, és hogyan repül egy madár, láttátok, meny-

nyire különböző a kettő. A madárnak célja van. El akar jutni valahová, azért száll. Olykor ételmet keres, máskor a párját vagy a menedéket jelentő fészket akarja elérni. Persze szívesen ráfekszik a szélre, ha az jó irányból fúj, és nagy segítség is neki, ha kisebb erőfeszítést kell tennie. De bizony repülnie kell olykor széllel szemben is.

Az újságpapír élettelen, akarattalan. Tényleg csak sodródik. Ami történik vele, arról nem tehet egyáltalán. Ha jó, ha rossz, semmi köze ahhoz, ami vele történik: arra megy, amerre a szél fújja. Ez az életben nem mindig járható út. A papírsárkány-eregetésnél nem olyan nagy gond, ha hagyjuk történni a dolgokat. Azt sem érezzük fájdalmas veszteségnek, ha a papírból hajtogatott kishajó, mondjuk, zátonyra fut. Ám a vitorlást már például sajnálnánk, ha sziklának ütközne, ezért kormányozzuk. Jó érzés gumimatracon lebegni a vízen, de ha veszélyesre fordul az időjárás, kezünkbe vesszük az irányítást, és nem sodródunk tovább, hanem úszunk a part felé.

Életünk sok-sok döntési helyzetében kénytelenek vagyunk a nehezebb utat választani, ha célba akarunk érni. Hogy biciklizni tudjon az ember, ahhoz rengeteget kell gyakorolni és figyelni. A jó bizonyítványhoz el kell készíteni a házit és tanulni az órákra. A sütemény készítését sem lehet félidőben abbahagyni, a kisállatot is meg kell etetni akkor is, ha pont semmi kedve hozzá az embernek.

A közös játék érdekében meg kell tanulni úgy társasozni, hogy ne duzzogjunk akkor sem, ha a másik nyer éppen.

Ezek az apró leckék mind arra nevelnek minket, hogy kitartóak legyünk. Más szóval hűségesek abban, amit éppen csinálunk. Ugyanez az alapja a megbízhatóságunknak is. Akkor is betartom a szavam, ha éppen nehéz. Nem adom fel idő előtt, amit elkezdtem. Hiteles vagyok, lehet nekem hinni, ha megígértem valamit, mert teljesíteni is fogom.

Az a jó hír, hogy ezt nemcsak tőlünk várják el, hanem mi is számíthatunk arra, hogy Isten is ilyen. Az ő szeretete és hűsége megbízható. Nem változik akkor sem, ha valamit elrontottunk. Akkor sem, ha éppen tele vagyunk furcsa vagy egyenesen rossz érzésekkel, bizonytalansággal. Jó, hogy ezeket is hozzá vihetjük, mert ő megígérte, hogy velünk marad.

A Bibliában nagyon sok olyan pillanatról olvashatunk, amikor reménytelen helyzetben válik láthatóvá Isten hűsége. Amikor Józsué és csapata küzdött az elenséggel, miközben kezdett sötétedni, azt kérték, ne menjen le a nap, mert akkor elveszítik a csatát. Tudjuk, lehetetlen, hogy a nap ne nyugodjon le, Isten mégis megadta ezt nekik. Ahogyan olykor megcsúszok én is időben, valami csoda folytán mégis megsegít Isten, és sikerül időre végezniem.

A bálvány előtt meg nem hajló három ifjút már vezették a tüzes kemence felé, még nem történt semmi, de már érezték, a közelében is mekkora a hőség. Hát még milyen lehet a lángok között! És valóban betaszították őket oda. Ám Isten jelenlétében voltak ott is, és nemcsak hogy nem égtek meg, de még a hajuk sem lett füst-

A betűrácsban minden színes betűtől elindulva – de nem csak balról jobbra olvasva! – értelmes szavakat találhatsz; minden szó annyi betűből áll, ahányas számot találsz a betűrács alatti színes négyzetekben. Ha a színes négyzetek sorrendjében olvasod össze a szavakat, eljutsz az aranymondásig

szagú. Ahogyan olykor teljesen reménytelen helyzetből engem is kiránt Isten úgy, hogy magam is meglepődöm rajta.

A pusztában vándorló nép sokáig nem talált vizet. Amire pedig nagy sokára lettek, az ihatatlanul keserű volt. Teljesen elkeseredtek ettől. Mózes imádkozott, és

Isten egyetlen mozdulatot kért csak tőle: egy darab fát dobjon a vízbe. Mi tudjuk: tiszta örültség, semmi esély rá, hogy ez megoldja a problémát. És mégis: ihatóvá, kellemes ízűvé, szomjat oltóvá változott a forrás vize. Ahogyan olykor egy icipici bizalom után úgy segít meg Isten engem is, hogy távra marad a csodálkozástól.

A régi munkahelyemről minden este későn jártam haza, már ősz végétől sötétben és nem is túl barátságos helyeken keresztül. Ilyenkor időnként szinte kézfelfoghatóan éreztem meg, hogy milyen közel van hozzám Isten. Hogy kísér és óv engem, védelmében biztonságban lehetek, nem kell félnem semmitől. Éppen úgy, ahogyan Jézus megígérte a tanítványainak: „...veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”

Isten ígéretei tehát megbízhatók. És ő gyönyörködik benne, ha a mi ígéreteink is ilyenek. Gyakoroljátok magatokat a jobban! Nem azért, mert ezzel kiérdemelnénk az Úr szeretetét, hanem pont azért, mert ő már előbb szeretett bennünket. ■

Az ígéret szóval rokon jelentésű a fogadalom, eskü, becsületszó, adott szó. A kitartás szó rokon értelmű megfelelői pedig például a következők lehetnek: *elkötelezettség, eltökéltség, helytállás, hűség, következetesség, megbízhatóság, odaadás, ragaszkodás, rendíthetlenség.*

Isten ígéreteiről szól a *Megígérted* és a *Kiálts az Úrhoz* című dal. Meghallgathatod őket a *YouTube-on* is.

Tudtad? Régen az emberek nem mindig fektették írásba az ígéreteiket. De ha becsületszavakat adtak, és azt egy kézfogással is megerősítették, akkor komolyan lehetett venni. Pár évvel ezelőtt egy fiatalokból álló kis színház kötött velem hasonló „szerződést”. Nagyon meglepődtem, de örömmel tapasztaltam, hogy az adott szavakat tisztességgel betartották. Jézus egy alkalommal azt mondta, a kimondott igenünk legyen megbízható, és ha nemet mondunk, az is legyen biztos, hogy betartjuk. Szívemből vágyom rá, hogy sikerüljön ezt nekem és másoknak is megtanulni.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

A **Kötőszó** blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

KÖTŐSZÓ
A világ lutheránus szemmel

cikkek
 videók
 podcastok
 egyházi aktualitások
 kultúra
 teológiai témák
 társadalmi kérdések

kotoszo.blog.hu

Bergman úrvacsorázói – Az Interfilm Magyarország pályázati felhívása. Az Interfilm Magyarország pályázatot hirdet *Bergman úrvacsorázói* címmel a Kárpát-medencében felsőfokú képzésben részt vevő hallgatók számára, felekezeti hovatartozástól függetlenül. A díjnyertes pályamunkákat a kiírók az *Eucharistia és vizualitás* elnevezésű nemzetközi konferencia keretében fogják bemutatni.

Ingmar Bergman magyarul 1963-ban *Úrvacsora* címmel bemutatott filmjének eredeti címe *Nattvardsgästerna*, azaz „Úrvacsorázók” vagy még pontosabban „Úrvacsorai vendégek”. A film kapcsán a fő- és mellékszerepek értelmezésekor nem tekinthetünk el ettől a megjelöléstől, jellemzéstől. A pályázat kiírói a pályamunkáktól elsősorban azt várják, hogy a film valamelyik karakterén keresztül járják körbe az alkotásban elhangzó kérdést: „Miért járultál az úrvacsorához?” Műfaji megkötés nincs, készülhet tehát tanulmány, esszé, próza, vers, filmetűd, fotósorozat vagy bármilyen egyéb kreatív produktum. A pályázatokat e-mailben, csatolt mellékletként várják az interfilmmagyarozzag@gmail.com címre. A pályázó a levélben tüntesse fel nevét és telefonos elérhetőségét, valamint a tárgymezőbe írja be a „Bergman úrvacsorázói” megjelölést.

Határidő: szeptember 20.

A pályázat első három helyezettje pénzjutalomban részesül: 1. díj: 40 ezer Ft; 2. díj: 30 ezer Ft; 3. díj: 20 ezer Ft. Eredményhirdetés: az Interfilm Magyarország *Eucharistia és vizualitás* elnevezésű nemzetközi konferenciáján (Sárospatak, október 1–3.), ahol workshop keretében a helyezést elért pályamunkákat is bemutatják (október 2., 14.00–15.30).

A díjmentesen látogatható konferencián négy angol nyelvű előadás mellett két szeminárium, két filmvetítés és azokhoz kapcsolódóan beszélgetések lesznek. Előadó lesz többek között Sofia Sjö teológus, kutató, egyetemi oktató (Finnország, Turku); Mariola Marczak filmesztéta, kutató, egyetemi oktató (Lengyelország, Olsztyn); Fabiny Tamás püspök, teológus, egyetemi oktató (Magyarország, Budapest) és Rácsok Gabriella teológus, angol nyelv és irodalom szakos bölcsész, főiskolai oktató (Magyarország, Sárospatak).

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangotes.hu.

Ismét összefogtak a magyarok kenyéréért

FOTÓ: ROSTA TIBOR / MTI

Ünnepélyesen összeöntötték a *Magyarok kenyere* – 15 millió búzaszem programban felajánlott búzát az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban.

Farkas Sándor, az Agrárminisztérium parlamenti államtitkára az augusztus 6-i ünnepségen felidézte, hogy a Kárpát-medencei magyar gazdaságszervezők kezdeményezésére 2011-ben Pécsről indult, s ma már szimbolikus jelentősége mellett tényleges súlya, konkrét produktuma van. Tíz évvel ezelőtt tíz tonna gabona gyűlt össze, ma már több mint ezeregyszáz tonna, amelyből csaknem hétszáz tonna liszt készülhet. Ez jut el mintegy hatszáz civil szervezet közreműködésével rászoruló gyermekekhez, családokhoz, idős emberekhez.

A rendezvényen a felekezetek képviselői is jelen voltak. Áldást mondott Lackner Pál nyugalmazott evangélikus tábori püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsának titkára, Kiss-Rigó László szeged–csanádi római katolikus megyés püspök és Takaró András református esperes.

Forrás: MTI

Bibliai földrengés nyomai Jeruzsálemben

A Jeruzsálemben folyó ásátásokon a Bibliából ismert, kétezer-nyolcszáz évvel ezelőtti földrengés nyomaira bukkantak a régészek – adta hírül a The Jerusalem Post című angol nyelvű izraeli újság hírportálja.

A múltban más helyeken már több ízben is találtak bizonyítékokat az Uzziás [*a Magyar Bibliatársulat által fordított Szentírásban Uzziájá – a szerk.*] júdai király idejében történt földrengésre, de Jeruzsálemben mindaddig nem kerültek elő erre utaló tárgyi emlékek.

Az Izraeli Régészeti Hatóság kutatói augusztus 4-én bejelentették, hogy a mai óváros falainak közelében, attól délre, Dávid városában is előkerültek az évszázadokig ható emlékezet alapján igen súlyos földrengés nyomai. Korábbi ásátásokon Hacorban és Tel es-Szafiban, az egykori Gát helyén már előbukkantak erre utaló leletek, de most Jeruzsálemben, Dávid városának néhány épületében is törött cserépedényeket és a pusztulás más jeleit találták. A tudományos kormeghatá-

rozás szerint ezek egy olyan korból maradtak fenn, amelyben nem törtek hódítók a városra, és nem történt semmiféle más erőszakos történelmi esemény sem.

„Amikor feltártuk egy időszámításunk előtt 8. századi rétegben a pusztulást, akkor nagyon meglepődtünk, mert tudjuk, hogy Jeruzsálem folyamatosan fennállt egészen a körülbelül kétszáz évvel később bekövetkezett babiloni pusztításig – mondta a lapnak az ásátásokat vezető két régész, Joe Uziel és Ortal Chalaf. – Megkérdeztük magunktól, hogy mi okozhatta ezt a drámai pusztítást ebben a rétegben. A Bibliában Ámósz és Zakariás könyvében említett földrengés éppen abban az időben történt, amikor ez a feltárt épület Dávid városában összeomlott” – magyarázta felfedezésüket a szakember.

A földrengés után a romok tetejére újra építkeztek, majd ezt a házat a babilóniai hódítók Krisztus előtt 586-ban elpusztították, de a maradványok új épületek alapjául szolgáltak évszázadokkal később.

Föllapozva az említett bibliai könyveket, a következőket találjuk erről az eseményről. Ámósz próféta így kezdi a könyvét: „Ámósz beszédei, aki a tekói pásztorok közé tartozott. Ezt látta Izráelről Uzziájának, Júda királyának és Jeroboámnak, Jóás fiának, Izráel királyának az idejében, két évvel a földrengés előtt.” (Ám 1,1) Zakariás próféta könyvének 14. fejezetében, az 5. versben pedig ez áll: „Akkor meneküljete a hegyek szakadékáiba, mert a hegyek között a szakadék Ácalig ér. Úgy fussatok, ahogyan Uzziájának, Júda királyának az idejében futottatok a földrengés elől! Mert eljön az Úr, az én Istenem, szentjeivel együtt.”

Forrás: Shiri Zsuzsa / MTI

Állatkerti születésnapogyoróval és Bach-zeneével

Hazánk legelső, így legrégebbi állatkertjének százötvenötödik „születésnapját” háromnapos rendezvénysorozattal – közöttük bábelőadásokkal, kvízzjátékkal és koncertekkel – ünnepelték a Fővárosi Állat- és Növénykertben. Augusztus 7-9. között a híres „elefántos” bejáraton belépve a Főkapu téren a Bach mindenkinek fesztivál keretében Bach-muzsika is felcsendült a Cantores Ecclesiae rézfúvósegyüttes jóvoltából.

FOTO: BAGOSI ZOLTÁN

A Fővárosi Állat- és Növénykert világviszonylatban is a legrégebbi, legrövidebb állatkertek egyike. Kapuit először 1866. augusztus 9-én nyitotta meg a látogatók előtt. Az ünnepi ceremóniáról a *Vasárnapi Ujság* című hetilap is tudósított, s a cikkben így fogalmazott: „Bizton hiszszük, hogy [az állatkert] nemcsak egyik földszere Budapestnek, hanem a szórakozásnak és mulatságnak is egyik legalkalmasabb, legkeresettebb helye.”

Ma az állatkert udvarára lépve a jobb oldali sétány egyik első szobra az alapító ötletgazdának, egyben az intézmény első igazgatójának, Xantus Jánosnak állít emléket. Érdekességként említhetjük, hogy egyik utódja, Berecz Antal földrajz- és természettudós, pedagógus 1873. június 27-én azért mondott le az igazgatói megbízatásáról, mert felkérték, legyen rendes tanára a Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnáziumnak.

Az állatkert megnyitása százötvenötödik évfordulójának napján, augusztus 9-én a kert lakói közül többen – így például a gyűrűsfarkú makik, a rozsomákok, a gorillák, az orangutánok és a tapírok – kaptak születésnap ajándékként finomságokat, illetve ízes falatokkal töltött vadonatúj játékokat.

A jubileumi programok között a Bach mindenkinek fesztivál keretében a Cantores Ecclesiae rézfúvósegyüttes is fellépett a Főkapu téren. Koncertjük után a fesztivál igazgatójával, egyben az együttes művészeti vezetőjével, Kovács Zalán László tubaművésszel beszélgettünk.

– **Hogy kerül Johann Sebastian Bach zenéje az állatkertbe?**

– A *Bach mindenkinek* fesztivál 2015-ben indult egy félnapos rendezvényként Budapest belvárosában. A következő évben azonban már azon gondolkodtunk, a főváros mely közkedvelt helyein tudnánk további koncerteket adni, Bach muzsikáján keresztül szeretetet és örömet ajándékozva a járóelőknek. Így jutottunk el a Fővárosi Állat- és Növénykertbe is. Azóta a fesztiválunk keretén belül több tucat koncertet tartottunk itt, az idei jubileumi évben pedig külön öröm a számomra, hogy a saját együttesemmel tudtunk kiemelt koncertet adni a születésnap rendezvényen.

– **Ön szerint mi a titka az egykori evangélikus organista zeneszerzőnek?**

– Batta András zenetörténész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem korábbi rektora egyszer úgy fogalmazott, hogy minden zenésznek – és én hozzáteszem, hogy zeneszerzőnek is – kell, hogy valamilyen kapcsolata legyen Istennel. Ennek legjobb példája Johann Sebastian Bach. Az ő zenéje olyan, mintha egy földi mennyországban járnánk. A darabjai több száz éve időtállóak. Nincs még egy zeneszerző, akinek a szerzeményeit évszázadok óta ilyen töretlen sikerrel játszanak.

– **Még egy állatkertben is?**

– Még egy állatkertben is. Bachnak húsz gyermeke született, így az ő hithű keresztény, evangélikus életéhez feltétlenül hozzá kell tennünk azt a bibliai üzenetet is, hogy aki nem úgy fogadja Isten

országát, mint a gyermekek, soha nem térhet be oda. Amiként egy iskolában kihagyhatatlan, hogy megismertessük a gyermekeket Bachhal, úgy egy állatkert is tökéletes helyszín lehet arra, hogy a zenetörténet kiemelkedő géniuszának dallamai megszólalhassanak.

– **A Cantores Ecclesiae rézfúvósegyüttes muzsikája ma messzire elhalatszott az állatok ketrecai között. Mit kell tudni erről a kamaráról?**

– Hivatásos zenészekből álló rézfúvósegyüttesünk 1998-ban alakult Budapesten. Évente mintegy száz koncerten játszunk kiemelkedő koncerthelyszíneken itthon és külföldön egyaránt, illetve református identitásunk révén természetesen templomokban is. Művészi munkánk elismeréseként számos díjat kaptunk, amelyek közül szakmai értéke miatt kiemelem az Artisjus Alapítvány 2007-ben nekünk ítelt különdíját.

■ BODA ZSUZSA

Tanyasi Exatlontól a partitúraig

Ha nyár, akkor... tábor! 2.

Tombol a nyár, s bár a kánikula sokakat akár le is gyűrhetne, jócskán vannak, akik még a szünidő második felében is azon fáradoznak, hogy a vakációt töltő gyerekeknek és fiataloknak lelki útravalót, megerősítést, felfrissülést kínáljanak, és élményeket ajándékozzanak. Összeállításunkban újabb gyülekezeti vagy más szervezésű táborokról számolunk be.

„ODASZERETNI” ÉS HITVALLÁSRA BIZTATNI

Az ember szíve öröme derül, amikor százhuszonöt gyermeket hall harsányan, önfeledten énekelni. A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség mandabokori gyülekezetének napközis táborában közel negyven vezető és segítő tapasztalhatta meg ezt.

A tanítások során a hálaadó, magasztaló, kérő, bűnbánó imádságokat hoztuk közel a gyermekekhez. Feldolgoztuk Jézus templomi bemutatásának történetét, a farizeus és a vámszedő imádságát, Anna könyörgését, a tíz leprás meggyógyítását, valamint azt, miként tanít minket imádkozni Jézus a *Miatyánkkal*. Emellett aranymondásokat is tanultunk a gyermekekkel.

Kézműveskedés, sportvetélkedő, szabad játék, ebéd után csendes pihenő,

„tanyasi Exatlon”-pálya, a tűzoltóság habpartija, délutáni uzsonna – csak néhány példa arra, mivel próbáltunk a lelki benyomások mellett fizikai élményt is nyújtani. Reméljük, feledhetetlen napokat töltöttek

velünk a táborozók. Célunk ezúttal is az volt, hogy ezeket a drága gyermekeket odaszerethessük Jézushoz...

Bízunk benne, amikor eljön az ideje, ők is megvallják hitüket. 2020-ban a járványügyi helyzet miatt elmaradt a konfirmáció a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség V. körzetében, ezért idén a tavalyi év konfirmandusai együtt készülhettek, s tehettek vizsgát az idei év konfirmandusaival. A vizsgát megelőző és arra felkészítő (ottalvós) tábort ezúttal – rendhagyó módon – a mandabokori imaházban tartottuk. Így segítettünk a diákoknak abban, hogy ne csak elméleti szinten, hanem lelki értelemben is elsajátítsák a káté tanait.

A hét folyamán igyekeztünk nagy hangsúlyt fektetni a hitbeli nevelésre. Az áhítatokat és az igei előadásokat a Szélrózsa találkozó által kiadott tematika alapján tartottuk meg. Élményekben is gazdagodhattak fiataljaink, például a fáklás felvonuláson, az „egy perc, és nyersz” vetélkedőn és a tábor záró közös szalonnasütésen is. Az utolsó napon minden résztvevőt érdemével jutalmaztunk meg, többeket pedig győzelmi kupával értékeltünk a táborban nyújtott kiemelkedő ügyességi és elméleti teljesítményükért. Mindemellett nagy meglepetésként érte a táborozókat a Magyarországi Evangélikus Egyház ajándéka, a „Szélrózsa” felirattal, igével ellátott póló és táskák.

Imádkozva kérjük, hogy konfirmandusaink vágyakozzanak az élő Isten után, és őszintén reméljük, hogy a gyülekezeti közösségbe tagolódva növekednek Jézus Krisztus ismeretében és kegyelmében.

■ FOSZTÓ TÍMEA – ZSARNAI KRISZTIÁN

JÖVŐKÉPEK

Ismét gyerekek és fiatalok hangjával telt meg a pezsztentlőrinci evangélikus templom július utolsó hetében. A járványidőben sokkal csendesebbé vált gyülekezeti életben alig volt lehetőség a személyes találkozásra, de most újra gondtalan táborozásra jöttek össze a hittanos és ifis korosztály tagjai a templom és a szomszédos Sztehlo-gimnázium erre a hétre egybenyílt zugaiban. Ige és énekek, finn és angol szavak és mondatok, pingponglabdák kopogása és focilabdák csattanása hallatszott reggeltől késő délutánig...

A lelkesváltásra készülő gyülekezetben megújuló, fiatalos szolgáló csapat kezdte meg a közös munkát, amely a jövőben is folytatódik majd gyülekezetben és iskolákban egyaránt. Éppen ezért állt a középpontban a tanítványok élete és elhívása az Ó- és Újszövetségből: Ábrahám, Mózes, Sámuel, Dávid, Jeremiás, Péter, Pál, János és az emmausi tanítványok... A mi bibliai aranyérmes csapatunk tagjai, akik éppúgy lelkesítő példaképekké lehetnek, mint a mai olimpiai bajnokok! Tanítvánnyá válni ugyanis ma éppolyan egyszerűen lehet, mint a bibliai időkben, ha vállaljuk a mindennapok természetes menetében az Isten jelenlétéből és igéjéből nekünk szóló edzési tervet a hervadhatatlan koszorúig.

Mivel ezekben a hónapokban amúgy is sok szó esik a pezsztentlőrinci evangélikusok további terveiről, a gyülekezeti jövőképből a most feltűnt harminc táborozó fiatal arcán és hangjában a következő évek ificsoportjának, istentiszteleteinek, presbitériumának az életét, megújulását látjuk-halljuk. A táboraink mögött álló közös gyülekezeti, szülői és kormányzati erőfeszítések nem mást fejeznek ki, mint a reménységnek egy

Istentől megáldott jövő felé kirajzolódó útját – amit kívánunk a következő evangélikus nemzedéknek is az ideológiák fűtötte és szaggatta lázalmok helyett.

Mai tanítványaink a hittanon, konfirmáción, templomi találkozásokon és a Sztehlo-iskolából a jövő reményét és ígéretét erősítik meg nekünk: „...veletek vagyok minden napon, a világ végezetéig.”

■ KORÁNYI ANDRÁS

LÉGY ERŐS ÉS BÁTOR!

Dávid és Góliát történetének tanulságaival ismerkedtek nyári napközis táborunkban csanádapácai és medgyesegyházi gyermekek, összesen harminchárman. A gyülekezeti teremben ott állt maga Góliát, és emlékeztetett minket, hogy mennyi feladat, nehézség, kihívás magasodik elénk. Dávid történetéből azonban megtanultuk, hogy választhatjuk a saját eszközeinket, a saját utunkat, Isten áldásával és segítségével legyőzhetünk minden óriást. Dávid ereje nem a karjában és még csak nem is a parittyájában volt, hanem maga az élő Isten segítette győzelemre.

Aki bízik Istenben, aki őrá hagyatkozik, aki tőle kér támogatást a feladatokhoz, annak az Úr ad erőt és bátorságot. A gyerekek őszintén beszéltek arról, hogy milyen „Góliátok” vannak az életükben. Akadt olyan, akinek már az is egy bátorságpróba volt, hogy eljött a táborba. Az utolsó előadásban lebontottuk a báb-Góliátot, hogy szemléltessük, minden nagy feladat, kihívás, akadály, nehézség legyőzhető Isten segítségével.

A kézműves-foglalkozásokon bárányt, pajzsot, karkötőt, tarisznyát és kopogtatót készítettünk. Az akadályverseny során öt állomáson kellett feladatokat teljesíteniük a gyerekeknek. Minden csapat ügyesen kiállta az erőt, a hang, az ész, az ügyesség és az ötletesség próbáját. Dávid pásztorlegény volt, ügyesen vigyázott a bárányokra. A mi kis táborozóink is gyűjthettek bárányokat, amelyekért aztán kis ajándékokat vásárolhattak a „Bari boltban”.

Egyik délután ellátogattunk a medgyesegyházi szlovák házba, ahol belelapoztunk a Tranoscius-énekeskönyvbe is. A négy tartalmas és aktív nap után vasárnap a csanádapácai templom-

ban tartottuk a táborzáró istentiszteletet. Régen látott ennyi embert a kis templom. A gyermekeket elkísérő szülők és a gyülekezet tagjai nagy örömmel vették, hogy ők is kaphattak egy „születet” a táborból. A szeretetvendégségen pedig mindenki részesült a tortából, ami szintén hagyomány a táboraink végén.

A gyerekek sok mindent hazavihettek a hét során. Reménységünk szerint leginkább azt az üzenetet, amelyet a betűs karkötőre fűztünk: „Isten szeret.”

■ SZIGETHYÉ SZENTECZKI KATALIN

HIVATÁS – HÉTKÖZNAP – HIT

Egy év kihagyás után rendezték meg újra a Partitúra sport- és zenei tábort augusztus első hét napján Szolnokon, ötvenhárom gyermekkel és a segítőkkel. Amikor januárban-februárban elkezdődött a tábor előkészítése, a szervezők fejében még ott motoszkált a gondolat, hogy 2021-ben is elmarad a találkozó. Június közepére azonban, amikor az utolsó nagy egyeztető

megbeszélésre került sor, fejben már megkezdődött a tábor levezetése.

Elmondható, hogy miközben 2020-ban az egész világon a koronavírusról terelődött a figyelem, a szolnoki evangélikus gyülekezet figyelmét az Adapterház néven futó új gyülekezeti ház építése és a templom átalakítása kötötte le. Az építkezés a tábor idejére olyan szintre jutott, aminek következtében már helyet kaphatott a mozgalmas esemény, amely ráadásul ily módon működés közben műszakilag is letesztelte az épületeket.

A találkozó témáját Győri Péter Benjámintól, a szolnoki gyülekezet lelkésze állította össze, mely most a hivatás, a hétköznapi élet és a hit összekapcsolására épült. A vezérfonalat a teremtéstörténetben elhangzó „parancs” és az *Efezusi levél* egy-egy szakasza alakította: *Műveld és őrizd!* (1Mózes 2,15); *Fedezd fel!* (Ef 1,3-6); *Állítsd helyre!* (Ef 1,7-14); *Álmodd meg!* (Ef 4,1-7); *Éld át!* (Ef 4,11-16); *Terjeszd ki!* (Ef 6,10-19)

A témát Kiss Szabolcs Máté mérnök, Szemenyei Gabriella orvos, Sárközi Géza mentős, Szabó Zoltán óvodapedagógus mint felkért előadók tették életszerűvé. A reggeli igehirdetés szolgálatát Blatniczky János Dániel, Kustra Csaba és Végh Miklós lelkészek erősítették.

A táborozók az egyes napokon elhangzott igehirdetéseket és előadásokat kiscsoportos beszélgetéseken, játékokon, vetélkedőkön keresztül mélyíthették el magukban. A tábor zárása után nemcsak különböző élményeket, hanem az egyéni felelősséget erősítő gyakorlatias gondolatokat vittek magukkal a gyermekek.

■ KUSTRA CSABA

ÖT NAP – ÖT ÉRZÉK

„Szemfüles érzeink” mottóval rendezte meg a 25. KÖSZI Napvető mesetábort a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület Budapesten, a Varga Márton Kertészeti és Földmérési Technikum és Kollégiumban. A tábor önkéntes csapata áhítatokon és kiscsoportos foglalkozásokon, az úgynevezett Kupaktanácsok keretein belül ismertette meg a gyerekekkel, hogy az adott érzékszervek milyen

funkciót töltenek be az életben, valamint hogy a Jóisten milyen egyéb feladatokkal látta el egyes érzeinket.

A hallás napján szó volt arról, hogyan legyen a fülünk süket a veszekedésre. A látás napján hangsúlyt kapott, hogy merjük meglátni azt is, amikor segítségre szorul a másik. A tapintás napján nemcsak a fizikai, materiális tapintásról beszélgettek a résztvevők, hanem Isten láthatatlan kezéről, amelyről a Szentírás így szól: „Minden oldalról körülfogtál, kezedet rajtam tartod.” (Zsolt 139,5)

A „kirándulás” napon figyelték az őket körülvevő illatokat, az áhítaton pedig arra jutottak, hogy egyik testrészt sem nélkülözhető. De keresték a választ arra is, milyen lenne az élet só, azaz ízletesség nélkül, és hogy mennyire fontos a minőségi idő.

A mesetáborral párhuzamosan zajlott a Szívvel-Lélekkel Alapítvány 10. SZIVI ifjúságvezető-képző tábora. A 9-12. osztályos vezetőjelöltekből álló csapat tagjai is KÖSZI-táborozók voltak, akik korukat meghazudtoló módon vették az akadályokat, és aktívan közreműködtek a programok megvalósításában.

A tábort a 91. KÖSZI Megálló istentisztelet zárta, amelyen Endreffy Kornélia, a tábor lelki vezetője hirdetett ígét. Prédikációjában a szeretet láthatatlan, minket Istennel és egymással összekötő fonálát állította a középpontba, és a közösségben rejlő erőt járta körbe. A záróalkalmon a vezetők a gyerekekkel közösen egy szívet alkottak, kezükben fonalakkal, amelyek a kialakult barátságokat, az együtt átélt élményeket, a szeretet érzékszervekkel is észlelhető mozzanatait jelképezték. Ez egyben megjelenítette a választott igeszakasz (1Kor 12,27) üzenetét is. „Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.”

■ TÓTH LILLA – TIHANYI HANNA

Régiak helytállására emlékeztek Dukán

Felavatták Dukai Takách Judit domborművét

Kemenesalján lenni mindig felemelő érzés. Ennek a tájnak van egy sajátos, kedves és kellemes atmoszférája, a megszólaló emberek ízes beszédének pedig magával ragadó, egyedi hangzása. Az itt élők nyitottsága és vendégszeretete ma is megtapasztalható kincsünk. A levegő tisztasága és frissessége a Ság hegy, a Kis-Somlyó és a Nagy-Somló háromszögében kincset érő fuvallat, amelyet napjainkban rendkívüli módon értékelünk. Érdemes mélyeket szippantani ebből a levegőből és élvezni a három tanúhegy

lyázat és sok-sok önkéntes munka segítségével. Ebben a parkban kapott helyet a Horváth József kőfaragóművész által Dukai Takách Judit emlékére állított dombormű, amelynek ünnepélyes avatására került sor ezen a napon. Ehhez kapcsolódóan szabadtéri evangélikus istentisztelet közösségét élhettük meg a nagy létszámú jelenlétével, érdeklődő és együtt gondolkodó ökumenikus közösségben.

Adódhat a kérdés, hogy evangélikusként miért érdemes felidézni és elemezni azt a kort, amelyben Berzsényi Dániel és

nak életében, de hogy reformok, megújulás és fejlődés nehezen váltak volna valóra nélkülük, az nem lehet kérdés. Az egykori dukai kúrián össze lehetett jönni, és a szellemi disputák jó ízvilágában inspirációt lehetett találni.

Berzsényi Dániel sok verse köszönheti létét ennek a felvilágosuló, néha játékos, esetleg a korát messze meghaladó, jó levegőjű és szabad mozgású, demokratikus közösségnek. Biztos vagyok benne, hogy a kor evangélikus prédikátorainak is előremutató és inspiráló szerepe volt ebben a korabeli magyarságot egyértelműen felemelő kisugárzásban. Pedig az élet és az emberi érzések valóságát néha egészen „duhajul” megélő poéták világa nagyon is összetett volt, ahogyan ezt ízes és a legfiatalabb hallgatói számára is érdekes előadásában Alexa Károly József Attila-díjas evangélikus író, irodalomtörténész leplezetlenül, de a mára is vonatkozatható gondolataival művészi módon elénk tárta. Ugyanezt tette Ambrus Lajos író, aki annak a Simonffy Andrásnak állított emléket, aki a 20. század végének egyik legígéretesebb fiatal írója volt, és ugyancsak Dukán, Takách Juditék egykori kúriájában alkotott.

Jó volt igehirdetőnek lenni ezen az ünnepen, amikor annak az evangélikus költőnek állíthattunk emléket, aki minden szerepében és küldetésében igyekezett Istennek tetsző hozzáállással, a szív és a lélek egységét gyakorolva, hívő emberként élni és alkotni. Ennek méltó elismerését fogalmazta meg Berzsényi Dániel a hozzá írt versében:

„A míveletlen föld csak gazt terem:
A lélek is csak úgy emelkedik
A virtusokhoz égi szárnyakon,
Ha delphi isten önt sugárt belé,
Melly úgy kifejti lelkünk díszeit,
Mint éltető nap a virágkebelt.”

(Berzsényi Dániel:

Dukai Takács Judithoz; részlet)

Jó volt másnap a kissomlyói nagy templomban a szószerke lépni, ahol a Berzsényi és a Dukai Takách család örökségének illatát, színeit és a történelmi időben bőkezűen adományozott értékeit mindig láthatjuk. Az itt jelen lévő népes és napjainkban a megújulás ígéretes jeleit mutató gyülekezet bizottsága lehet annak, hogy a régiak helytállását hitben és egyházszeretettel méltó utódokként tudjuk továbbvinni a mai időnkben.

■ SZABÓ LAJOS

FOTÓ: DUKAI FALU FACEBOOK-OLDALA

alkotta háromszög egészen egyedi klímáját és atmoszféráját. Ha ehhez társul egy kulturális és szellemi műhely, akkor nem véletlenül lesz zsúfolásig tele egy falu kultúrháza 2021-ben.

A község augusztus első hétfőjén irodalmi emlékülést szervezett Dukai Takách Juditra és Simonffy Andrásra való visszaemlékezéssel, neves írók, irodalomtörténészek, alkotók közreműködésével.

Duka a kissomlyói evangélikus gyülekezet filiája. Az imaházával szemben lévő, a Huszár családtól ajándékba kapott telken egy emlékpark készült, fiatal tájépítő mérnök tervezte, szintén ajándékként, a helyiek valósították meg egy elnyert pá-

Dukai Takách Judit élt és alkotott. Kinek és miért lehet fontos a 18. század vége és a 19. század eleje a mai magyar közéletben, gondolkodásban? Az emlékülésen elhangzottak bizonyították, hogy mindegyikünknek gazdagon jut szellemi táplálék az akkor élt költők, gondolkodók, sőt még az őket ihlető műzsák különleges kincseiből is. Az egyik első magyar költő, Dukai Takách Judit életében és művében bőven találunk ihletet, bátorítást, mások életének hordozását és az élet adta helyzetekben való helytállás megkérdőjelezhetetlen vállalását.

Lehet, hogy ellentmondások, túlzások és végletek is akadnak e kor nagyjai-

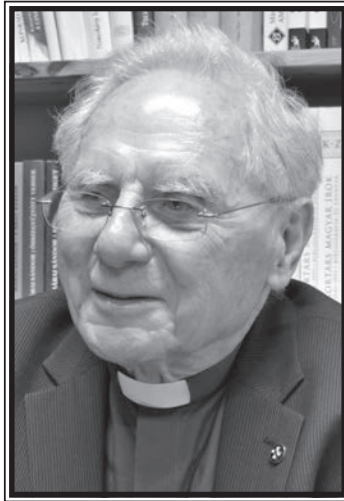
Beért élet

Pátkai Róbert evangélikus püspökre emlékezünk

„Életem véget ért, nagy családba kerülök be” – ezt mondta utolsó beszélgetéseink egyikében. Ebből a mondatából kitűnik Pátkai Róbert gazdag belső világa, jó pár világító jellemvonása: realitásérzéke, amely sosem gátolta abban, hogy merjen nagyokat álmodni, és ezek az álmok – szervezőképességének, széles ismeretségi körének és kitartásának köszönhetően – rendre meg is valósultak; a földi téren, időn és célokon túllátó hite, amely közösségekben, mégpedig tág értelemben vett családi közösségekben teljesedik ki; szavai útmutatásul szolgálnak a rászorulóknak – mindig és mindenkinek érdemes volt odafigyelni minden szavára, mert mögöttük a letisztult krisztusi tanítás, átadás, segíteni akarás vágya húzódott meg; és végül ott rejtőzik benne az elmaradhatatlan derű. Mindezek eredője és beteljesítője pedig a felülről kapott bölcsesség.

Mi fért az 1930. december 2-án Budapesten született és 2021. augusztus 4-én Liverpoolban, családi körben elhunyt Pátkai Róbert szeretetből kapott, kegyelem-ből táplálkozó kilencven évébe? Ó, micsoda szűk keret is egy ilyen élet bemutatásához a négyezer-néhánszáz leütés – miközben a kilencven év alatt a szíve mintegy hárommilliárdot ütött, és a dobbanások között ott volt a megszámlálhatatlan mennyiségű rejtélyes pillanat; bennük mennyi gondolat született, mennyi érzés hullámmozgott, milyen hit nyilvánult meg, mennyi gesztus, szó hatott tovagördülésük során?! Miként minden lezárult életből legfeljebb csak töredékeket, felvillantásokat gyűjthetünk össze, így vagyunk Pátkai Róbert életével is – a teljesség az övé és a teremtő, őt tökéletesen ismerő mennyei Atyjáé.

Beérett élet volt az övé. Sokféle magot vetettek belé, amelyeknek nagy része szépen kikelt. A három gyermekéért sok áldozatot hozó édesanyját az odaadás példájaként hordozta magában. A visszacsatolt Erdélyben eltöltött időszak egy életre elkötelezte a határon túli magyarság irányában. Az ifjúságát meghatározó békéscsabai evangélikus gimnázium a befogadás, a keresztény és hazafias nevelés, valamint a magas tudományosság tekintetében formálta – ezért is ápolt szoros kapcsolatot az újonnan megalakult gimnáziummal. A Békéscsabai Evangélikus Egyházközség részéről a családjának nyújtott egzisztenciális segítség is hozzájárult egyházhűségéhez. Az evangélikus teológiai fakultásra jelentkezését szépen megvallott megtérése előzte meg, amellyel megkezdődött az élethosszig tartó Krisztus-követése, a Lélek gyümölcsének érlelése és az általa is gyakorolt magvetés. Életét az „én, az Úr, elhívtalak az igazságért” (Ézs 42,6) vezéregyéniség határozta meg.

Magyarságtudata, haza- és szabadságszeretete, az igazsághoz ragaszkodása tette az 1956-os forradalom aktív résztvevőjévé, és – irsai segédlelkészként – ugyanezek miatt lett a Cegléd járási forradalmi bizottság elnöke. Angliába kerülve azonnal belekezdett a menekült magyarok összefogásába, pásztorlásába.

Első számú küldetésének a lelképásztori szolgálatot tekintette, így megszervezte az Angliai Magyar Evangélikus Egyházat, amelyet negyven évig vezetett, majd lelkésze lett a londoni többnemzetiségű Szent János Evangélikus Gyülekezetnek. Az Egyesült Angol Nyelvű Egyháznak huszonkét éven át volt püspöke. Az evangélikus emigráció meghatározó lelkészei (Vajta Vilmos, Terray László, Pósfay György, Szépfalusi István) hatottak rá, és váltak egymás segítőivé, munkatársaivá mind a teológia művelése, mind a Magyarországi Evangélikus Egyház és a határon túli magyar evangélikusság sokirányú támogatása terén.

A Magyarok Angliai Országos Szövetségének egyik alapítójaként jól mutatja elfogadottságát, hogy másfél évtizeden át ő volt a szervezet elnöke. Szerkesztette az

Angliai Magyar Tükör című névű, a magyarságtudatot erősítő lapot, huszonhét évig szervezte a hazánkba sugárzott magyar nyelvű evangélikus rádiómissziót. A Magyarok Világszövetségének nyugati társelnökeként is az összmagyar ügyet szolgálta.

Sokan értették gondolkodását, szavait, motivációit, impulzusait. Sokan értékelték munkálkodását. Széles baráti, ismerősi köre, munkatársai nagyra becsülték. Emberi szinten jelentős elismerések, kitüntetések, díjak hosszú sora bizonyítja, hogy odaszántasága, megbízhatósága és magas színvonalon elvégzett munkássága is beérett. Mennyei dimenzióban pedig reményességünk szerint eltételezett néki az igazság koronája, amelyet bizonyosan átad néki az igaz bíró azon a napon...

Nagy szeretetet kapott családjától, feleségétől, Válint Erzsébettől, Zsókatól, akinek egész életében teljes szívvel hálás volt.

Csöndes hazaértének napján családjá az általuk használt igeolvasó füzetben azt a bátorító üzenetet olvashatta, hogy Jézus a kereszten ezt mondta: „Elvégeztetett! És fejét lehajtva, kilehelte lelkét.” [Jn 19,30] Pátkai Róbert pedig halála előtt ezt mondta: „Életem véget ért.” Amihez bizton illeszthetjük sajátjaként a Pál apostoli vallástételt [Gal 2,20; Károli-fordítás]: „Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus...”

Sokan lehetünk érte hálásak.

■ BAKAY PÉTER

Ferenc pápa találkozik a MEÖT képviselőivel is

A katolikus egyházfő fogadja a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának delegációját is szeptember 12-én, amikor néhány órára Budapestre érkezik, hogy részt vegyen a nemzetközi eucharisztikus kongresszus záró szentmiséjén.

A találkozás alkalmával Steinbach József, a Magyarországi Református Egyház Dunántúli Egyházkerületének püspöke, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke a magyarországi keresztény közösségek nevében köszönti

majd röviden a pápát. Hangot ad annak az örömeink is, hogy mivel az eucharisztikus világkongresszuson két évtizede nem volt jelen katolikus egyházfő, a mostani látogatás mindenképpen pozitívumként értékelhető – tájékoztatta az Európa Rádiót Fischl Vilmos, a MEÖT főtájtára.

A tizenöt fős delegáció tagjai a MEÖT tizenegy tagegyházának képviselői, valamint Balog Zoltán, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, továbbá két ortodox egyházi vezető. A találkozáson Ferenc pápa is köszöntőt mond majd – árulta el Fischl Vilmos. A főtájtár kiemelte: az alkalom különlegessége abban is áll, hogy a kongresszus az úrvacsoráról szól. Reményét fejezte ki, miszerint „eljön majd az idő, talán még a mi életünkben, amikor katolikusok és protestánsok együtt vehetnek úrvacsorát, mivel az eucharisztia nem elválaszt bennünket, hanem éppen hogy összeköt”.

Forrás: Európa Rádió

ORATIO OECUMENICA

Szentháromság egy igaz Isten! Köszönjük, hogy a nyár utolsó vasárnapján megoszthatjuk veled örömeinket és gondjainkat, reményeinket és kétségeinket.

Teremtő Atyánk! Hálát adunk neked a nyár minden ajándékáért. Köszönjük, hogy rácsodálkozhattunk világod szépségére. Magunkba szívhattuk a nap melegét, a vizek leheletét, a virágok illatát, ízlelhettük a gyümölcsök zamatát.

Bocsásd meg, hogy nem őrizzük hűséges sáfárként a tőled kapott és ránk bízott világod jó rendjét. Bocsásd meg, hogy nem akarjuk meghallani teremtménytársaink segélykiáltását, pedig saját önzésünk, felelőtlenységünk sodort minket ilyen válságos állapotba. Segíts meglátni, hogy mit tehetünk a magunk helyén teremtett világod megmentéséért. Adj felelős vezetőket, akiknek a célja nem a pillanatnyi haszon és a hatalom megtartása, hanem a közös szolgálata, gyermekeink, unokáink élhető jövőjének biztosítása.

Szabadító Krisztus! Hálát adunk, hogy a nyáron újra szabadabbnak érezhettük magunkat. Köszönjük, hogy megláthattuk egymás maszk nélküli arcát, közelebb léphettünk egymáshoz. Köszönjük újra megnyílt templomainkat, a visszakapott éneklés és úrvacsorai közösség örömeit. Bocsásd meg, ha nem becsültük meg igazán ajándékaidat, ha nem ismertük fel, hogy a nyár az év vasárnapja, amikor lelkiileg is újratöltődhetünk. Készíts föl az új tanév, az ős kihívásaira. Ne engedj erőnkön felül megpróbálni minket.

Megújító Szentlélek! Hálát adunk, hogy te az erő, a szeretet és a józanság Lelke vagy. Ajándékozz jókedvet gyermekeinknek a tanuláshoz. Adj bölcseséget a pedagógusoknak. Segítsd az orvosok munkáját a járvány megfékezésében. Gyógyítsd beteg világunkat, és adj nekünk testi-lelki egészséget.

Urunk, hálát adunk, hogy meghallgattál minket. Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu)
• Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
• Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com)
• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft.
Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 13. VASÁRNAP – LK 13,22–30

Közéjük kerülök-e?

Nincs rossz kérdés. Jézus Jeruzsálem felé tart, városról városra halad, és mindenütt tanít. Egyszerűen és érthetően, Isten országáról, amely olyan, mint az elvetett mustármag, amely fává lesz, vagy mint a tésztát megkelesztő kovász. Hirtelen megkérdezi őt valaki: Uram, kevesen vannak-e, akik bejutnak ebbe az országba, és üdvözülnek?

Talán ismerte ez az ember a korabeli spekulációkat. Hogy egyesek szerint Izráel kiválasztása a nép minden tagja számára garantálja majd az üdvösséget, mások szerint a népből csak keveseknek, és talán tudta azt is, hogy a próféciák szerint (Ézs 25,6–9) az üdvösség nemcsak Izráel, de más népek és nemzetek számára is elérhető. Most Jézus véleményére kíváncsi.

Jézus komolyan vette és helyesebb mederbe terelte ezt az érdeklődést, rávilágított egy, az üdvözülők számának firtatásánál sokkal fontosabb és konkrét kérdésre. Arra, hogy vajon ő, a kérdező maga halad-e az üdvösség felé, célhoz ér-e, bebocsátást nyer-e majd Isten országába.

Kapuk kettős funkciója. Az ajtó, ha bejáratként tekintünk rá: az átmenet, az átjárhatóság, a változás, a megérkezés, a hazatalálás, a megmenekülés szimbóluma. Jelezhet meghívást, várakozást, küszöbön állást, kitartást, új terek és utak feltárulását. Az ajtó, a kapu azonban lehet akadály is: megállj, nincs tovább, tilos a belépés. Ha megnyílik: sikert, ha bezárul: kudarcot magában rejtő jelkép.

A kérdező embernek mondott válaszában Jézus is egy kapu, a szoros kapu kettős szerepéről beszél. A nyitott a belépés, az üdvözülés lehetőségét jelzi. A zárt a kívül rekedését, a kárhozátét. Földi élete végén mindenki szembeül majd valamelyikkel a kettő közül. Erre Jézus nyomatékosan fel akarja hívni a figyelmet. Azért, hogy minél többen üdvözülhessenek, s hogy minél kevesebben vesszenek el.

Az intés módzatai. Antoine de Saint-Exupéry szerint az emberek célhoz segítségének két pedagógiai kulcsa van. Az egyik a motiváció: „Ha hajót akarsz építeni, talán nem is az a legfontosabb, hogy összegyűjtsd a mérnököket és a hajóácsokat, hanem hogy felébreszd a vágyat a végtelen után.” A másik a rájlesztés: „Ha azt mondom, hogy a pestist a púposok terjesztik, rémülten döbbsz rá, milyen sok a púpos ember.”

A szoros kapu példázatának elmondásakor Jézus az utóbbi, az elrettentés eszközével él. Hemzseg a történet a szörnyű képektől, a lehangoló szavaktól. A bezárult kapuhoz késve érkezők

„

tolongása és dörömbölése. Az ismeretségre történő hibávaló hivatkozások. A durva elutasítás. A kívül maradtok keserű rálátása a bejutottak boldog lakomájára. Ha egyeseket csak ilyen eszközökkel lehet megállásra, megtérésre készíteni, a keskeny úton az árral szemben való járásra ösztönözni, akkor a mindenképp menteni akarásnak ez a módja is lehetséges.

Jézus pedagógiai tárházának képei azonban többnyire nem ilyenek, hanem kedvesek, szelídek. „*Én vagyok az ajtó: ha valaki rajtam át megy be, az megtartatik, bejár és kijár, és legelőre talál.*” (Jn 10,9)

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: LUCA MICHELI / UNSPLASH.COM

Az üdv ajtaja nyílik – ha nyitsz! „Igyekeztek bemenni a szoros kapun” – biztat Jézus. Ez arra utal, hogy bár ő tisztelt szabad akaratomat, értünk azt szeretné, ha szívünkbe fogadnánk őt, s megfogadnánk tanácsait. Az út, melyre hív: keskeny, nehezen járható, erős jellemet, szellemi önállóságot, odafigyelést igénylő, ám boldogító, teljes életre segítő, megszentelő, igaz ösvény. Végcéljánál az Ország kapujával, melyen – ha utunkon lassúak, botladozók, ha utolsó voltunk is – bebocsátást nyerünk. Mert nem azt halljuk majd: „Távozzatok tőlem, ti gonosztevők”, hanem ezt: „Jöjj, és telepedj asztalomhoz, széles e világ minden igaz küzdőjével együtt!”

■ DR. MAGYARKUTI GYULÁNÉ TÓTH KATALIN

Imádkozzunk! Köszönjük, világ Megváltója, hogy senkit nem akarsz kizárni az üdvösségből. Azt akarod, hogy megnyissam előttem szívem ajtaját, megtérjek, higgyek és éljek – hű, szent, mások hozzád jutását nem akadályozó, utolsókat is előresegítő életet. Igyekszem. Vágyom rá. Kereszted érdemében és irgalmadban bízva kérek, könyörülj rajtam. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 29.) *Jézus így válaszolt: Ha valaki szeret engem, az megtartja az én ígémet; azt pedig az én Atyám is szeretni fogja, és elmegyünk hozzá, és nála maradunk.* Jn 14,23 (Jer 15,19a; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 28) Kedves látogatót várni olyan jó dolog! Nemcsak időseknek, de fiatalnak is. Nemcsak kórházi ágyon fekvőnek, de ereje teljében lévőnek is. Jézus Urunk itt egy fantasztikus ígéretet tesz, amikor azt mondja, hogy aki őt szereti és ígését megtartja, azt az Atya is szeretni fogja. Ez a szeretet pedig a meglátogatásunkban ölt testet, sőt nem kell félnünk, hogy mikor lesz vége, mert megmarad. Nálunk, velünk, bennünk marad. Örökké!

Hétfő (augusztus 30.) *De mindaz, amit a világosság leleplez, nyilvánvalóvá lesz.* Ef 5,13 (Ézs 29,15; Mt 12,1–8; Ezsd 5,1–17) A történelem folyamán megannyi ármány és cselszövés született az éj sötétjében. Megannyi Júdás indult neki, hogy árulását végrehajtsa. Isten előtt azonban nincs lehetősége elbújásnak, leplezésnek, titkolózásnak. S ez így jó. Hiszen ő, aki a szíveket és veséket vizsgálja, ismeri szándékainkat, szeret bennünket, vezérli lépteinket, hogy hitünk mellé ragasszunk jó cselekedeteket. Olyanokat, melyek róla tesznek bizonyosságot, hozzá méltók, Isten dicsőségére és embertársaink javára valók.

Kedd (augusztus 31.) *Mert ezt mondja az Úr: Ahogyan elhoztam erre a népre mindezt a nagy rosszat, ugyanúgy elhozom rájuk mindazt a jót is, amelyet most ígérek nekik.* Jer 32,42 (1Jn 3,2a; Ám 5,4–15; Ezsd 6,1–22) A minket bárányként a farkasok közé küldő Urunk engedi, hogy megtapasztaljuk a jót és a rosszat is, hogy tudjunk bővelkedni és szűkölködni is, kísértésekbe esni és a kísértésekből megszabadulni. A reménységünk, hogy ha mindvégig kitarunk, akkor üdvözülünk, mert ő nem hagy el, nem másítja meg szavát és ígéreteit, és nem feledkezik meg rólunk. Bizony olyan jó dolog az élő Isten kezébe esni, vele járni, benne bízni, a rosszat és a jót is tőle venni! Sőt a legjobbbat, az örök üdvösséget – melyet Fia által ígért – megszerezni.

Szerda (szeptember 1.) *De én hozzád imádkozom, Uram, a kegyelem idején, Istenem. Nagy szeretettel hallgass meg, hűségesen segíts meg!* Zsolt 69,14 (Jn 16,23b; 5Móz 24,[10–13]17–22; Ezsd 7,1–28) Ha megrepedt nádszál és füstölő gyertyamécs a hitünk, ha sokszor kétségesskedünk is, mégsem esünk kétségbe. Mert aki kísértésbe enged minket, a kísértéssel együtt a kimenekedést is meg tudja adni számunkra. Ez az Istenben bízó ember belső ereje, reménysége. Nem magamban bízom. Nem életvezetési profizmusom, saját kitarásom és erőm, genetikai és szerzett örökségem, hanem a mennyei Atyám

engem is átölelő kegyelme az, ami megerősít. Mert ő hallgat meg, ő elégít meg minket, szomjúhozó sivatagi vándorokat az élet vízával, ígétével, kegyelmével. S nekünk olyan jó vele, a hűséggel lennünk!

Csütörtök (szeptember 2.) *Azt az embert, aki féli az Urat, oktatja ő, hogy melyik utat válassza.* Zsolt 25,12 (Fil 1,9; ApCsel 4,32–37; Hag 1,1–15) Oly sokszor kerül életünk útelágazáshoz. Oly sokszor nem tudunk dönteni, nem tudjuk, melyik választás lesz a helyes vagy a kevésbé rossz döntés. Pedig a legtöbbször utólag visszanézve megláthatjuk, hogy a legnehezebb szakaszokon, a legnehezebb döntésekkor is az ő kezében volt életünk. Ha visszafelé nézve nem látszanak a lábnyomaink, akkor ölelésben hordozott minket. Ez a reménység pedig nem szégyenít meg minket. Nem kell aggódni, hogy mit szóljunk, hogy mit döntsünk, mert a megfelelő pillanatban megérkezik a válasz. Ő megmutatja az ő féloknek a helyes utat, a helyes döntést, a megfelelő irányt.

Péntek (szeptember 3.) *Ne aggódjatok életetekért...* Mt 6,25a (Zsolt 33,5; Jak 2,5–13; Hag 2,1–9) Jézus szava telibe talál, megérint mindnyájunkat. Mert mindig aggodalmaskodunk, félünk, rettegünk, kétségesskedünk a holnap, a közeli és távoli jövő felől. A rossz kilátások, a rossz statisztikák, a világ aggodalma átjárja még az istenfélő ember gondolatait is. Terveket szövögetünk, menekülő útvonalakat próbálunk keresni, szeretnénk megúszni az élénk tornyosuló nehézségeket. Jézus pedig egyszerűen felszólít, megbátorít, új erőt önt belénk, hogy megtapasztalhassuk a kegyelem ajándékát, hogy valósággá váljék mindaz, amit imádságainkban hittel kérünk, ami az ő akarata szerint való. Miképpen a kicsiny gyermek szülője kezét megfogva megnyugszik, és teljes bizalommal tudja álomra hajtani fejét.

Szombat (szeptember 4.) *De a bábák félték az Istent, és nem cselekedtek úgy, ahogyan Egyiptom királya meghagyta nekik, hanem életben hagyták a fiúgyermeket.* 2Móz 1,17 (ApCsel 5,29; Júd 1–2.20–25; Hag 2,10–23) Hitünk szilárdságának bizonyítéka döntésekben, tettekben is kell, hogy látsszék. Még akkor is, ha ennek negatív következményei lehetnek, ha ezért számonkérés és büntetés lehet a részünk. Tudhatjuk azonban, hogy nagyobb, aki bennünk van, mint aki e világban van. Aki képes volt megmenteni Dánielt és társait, képes volt megmenteni az apostolokat, képes volt megmenteni a fáraó által halálra ítélt kisgyermeket is. Féljük őt, és bízunk benne teljes szívvel!

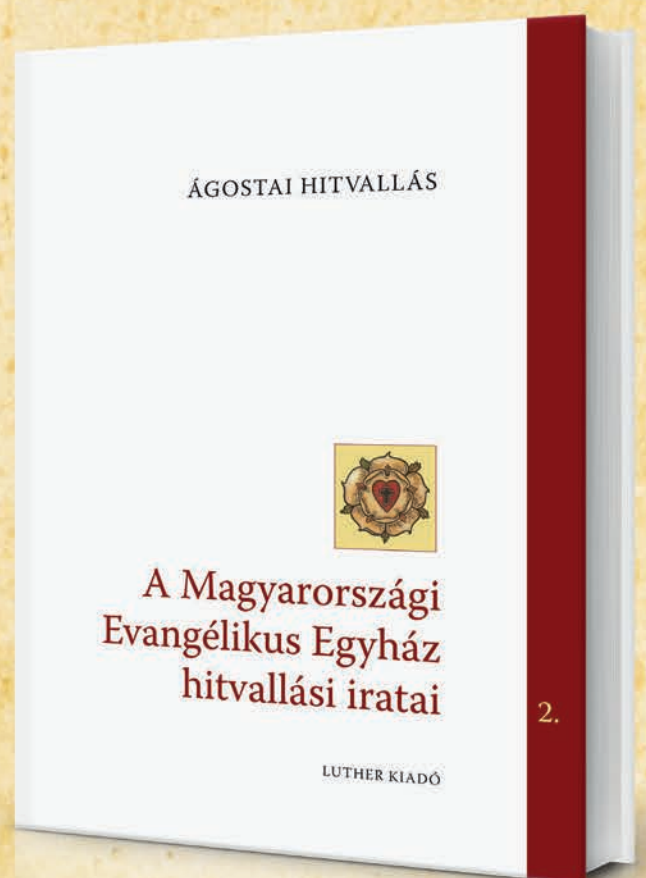
KEDVEZMÉNY

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS
EGYHÁZ HITVALLÁSI IRATAIRA

AUGUSZTUS 8–31.

Minden kötetre
20% kedvezmény

Az öt kötetet egyben
több mint
25%-kal olcsóbban
kínáljuk:
17 800 forint helyett
12 990 forintért.

MÁR KAPHATÓ!

ÚTON AZ EGYSÉG FELÉ

**A római katolikus – evangélikus
párbeszéd dokumentumai
1972–2013**

**Szerkesztette
REUSS ANDRÁS
GÖRFÖL TIBOR**

Ennek a párbeszédsorozatnak a célja nem a régi viták folytatása, hanem az esetleges félreértések tisztázása, a továbbra is fennálló különbségek pontosítása, a másik hagyomány szándékának jobb megértése és ezáltal – ahol csak lehet – a hitbeli azonoság kifejezése, valamint így a közös tanúságtétel lehetőségének elmélyítése és a közösség alapjának szélesítése.